

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericnt 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

Uonaangevende Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (ook Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever speelt. Op Brunswick Platen de beste Amerik. Bands en wereldartisten (o.a. Willem Mengelberg)

U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulante behandeling.

HOUD: Lichamelijke opvoeding van de Vrouw, door Couvée—Bogaerts, II. — De verdringing van Euro-
pische Gerst door Indische Thee, Koffie en Cacao,
door J. v. d. Chijs. — Indisch Openluchtfeest. — Van
Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen:
Uit de Europ. Pers. II. Uit de Ind. Pers. III. Uit
Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-
overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den
Vreemde. — Berichten der Afd.: I. 's-Grav-
enage, II. Nijmegen. — Mededeelingen: I. Van het
Bestuur, II. Van het Informatie-Bur. — Mu-
nicipaalstaat van 18 tot 25 Jan.

Lichamelijke opvoeding van de Vrouw

door

E. COUVÉE—BOGAERTS.

II.

De weg naar kracht en schoonheid.

Als ik boven mijn artikel schrijven kon, „de weg naar eer en rijkdom” en ik u door dien aanhef lichamelijke één oogenblik suggereeren kon, dat de weg van mijn geschrijf u de mogelijkheid zou geven om gemakkelijk in 't bezit van deze door zoo vurig begeerde heerlijkheden te komen, wat zou deze bijdrage door velen met onrustige geselezen worden!

Helaas kenmerkt zich onze tijd dermate door strijd om het materiele bezit, dat bijna geheel denken en doen er door in beslag genomen is en we allen er min of meer den schadelijken invloed van ondervinden. Doch als we eens even nadenken, dan moeten we erkennen, dat schoonheid voor den mensch van grooter waarde is dan geld en goed.

Een gezin, waarin vader en moeder flink en sterk zijn, waarin de kinderen gezond en „recht van lijf” zijn, heeft groote kans op geluk, ook al de economische omstandigheden niet zoo schitterend en al moet er „geschipperd” worden om rond te komen.

De algemeen-goede gezondheidstoestand van een mens wordt natuurlijk in sterke mate gesteund door gunstige omstandigheden, waarin het leeft en werkt, o.a. huisvesting, finantieele draagkracht, arbeid, klimaat, enz., maar een belangrijke factor is toch ook de lichamelijke opvoeding: ik bedoel hiermede het in-goede-conditie-houden van het mens als bewegingsinstrument.

De gaven van de natuur; wij denken er meestal niet aan, dat we het zelf in onze macht hebben om te ontplooien. „Ontplooiën”, want in ieder mens is een gezond menschenkind is de kiem voor de ontwikkeling en de richting en den graad, waarin hij zich ontwikkelen zal, kunnen we beïnvloeden.

kracht en schoonheid gaan steeds samen, omdat

elk goed gespierd lichaam, dat in staat is elke spier te gebruiken voor den arbeid, dien van die spier geëischt kan worden, ook zeker een harmonisch-mooi-ontwikkeld lichaam zijn zal. Voor eenvoudige menschen, b.v. boerenbevolking, zijn deze eigenschappen onafscheidelijk; men spreekt daar van „gezond en knap”, „schoon en flink”. Ook natuurvolken voelen dit zoo. Helaas zijn wij, de meer ontwikkelde en beschaafde menschen, al zoover gezakt, dat we deze eigenschappen niet meer in noodzakelijk verband eischen. Mode en minderwaardige kunst hebben bij velen van ons het begrip „menschelijk schoon” tot een soort wanbegrip gemaakt. We behoeven de tegenwoordige toonaangevende vrouwenwereld maar eens na te gaan en we zien wat in onze dagen voor „mooi” geldt. Bleeke gezichtjes, tengere, smalle lichaampjes, „lucifers”-beentjes zijn de idealen van vele vrouwtjes en meisjes en daarbij veroorloven de meesten zich een gang, absoluut futloos en slap, soms met de afschuwelijk schokkende bekkenbeweging. En al zegt men mij nu, dat de tegenwoordige mode zulks vergt, dan spreek ik dit beslist tegen: 'n frisch, gezond gezichtje, 'n fier gedragen kopje, 'n lenige, veerkrachtige gang, 'n ontwikkelde borst en 'n stel stevig gebouwde armen en beenen kan aan de mode niets te kort doen.

'n Figuurtje kan slank zijn, zonder slap en mager te zijn.

En nu kom ik terug op den aanhef van mijn artikel: „de weg naar kracht en schoonheid”. Dit was ook de titel van een film, die kort geleden hier in Nederland vertoond werd en die, beter dan woorden dit kunnen, aantoonde welke middelen ons op 't gebied van lichaamskultuur ten dienste staan. Men moge het dan al of niet eens zijn over de opvoedende waarde van de film, deze groote Ufa-rolprent was van zoodanig gehalte, dat er voor elken opvoeder der jeugd kracht van moest uitgaan.

Kon ik al mijn lezers (-essen) meenemen naar één voorstelling, dan zou ik 't verder als overbodig beschouwen, nog te schrijven over de noodzakelijkheid van Lichamelijke Opvoeding. Immers van 't begin tot 't eind is deze film één overtuigende, warme pleitrede voor de verzorging en ontwikkeling van het menselijk lichaam en zelden zal een verdediging zoo glansrijk gewonnen zijn. Deze film is zoo mooi, zoo instructief en daarbij zoo poëtisch uitgewerkt, dat geen enkele vrouw, die prijs stelt op een goeden gids in zake lichamelijke opvoeding van haarzelf en hare kinderen, mag verzuimen ze te gaan zien.

Ik hoop, dat deze film ook in Indië op het bioscoop-répertoire staat of komen zal. Ik informeerde hierover aan de bureaux van het Ufa-Concern, doch men kon me daarover geen verdere inlichtingen geven.

Deze uitweiding en aanprijzing over deze groote cultuurfilm meende ik me in dit verband wel even te mogen veroorloven, natuurlijk niet als film-propagandiste of als aandeelhouder in het Ufa-Concern, maar omdat het zulk een uitstekend mid-

Dansinstituut STATENKWARTIER
EWY DE CLERCQ

FRANKENSTR. 5 — DEN HAAG — TEL. 5350e

Moderne Dansen
Privé lessen en Clubs

Plastiek, Ballet, Heil- en Schoonheids-gymnast.

Kleine Kindercurssussen met
individueel onderwijs.

Hoogere Burgerschool

5-jarige Cursus
(m. voorbereidingsklassen)

Instituut „Wullings”
VOORSCHOTEN

In verband met het Koninklijk Besluit van 13 Nov. 1923 is de afd. H.B.S. in Sept. 1924 na een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse gesplitst in TWEE AFDEELINGEN:

- a. Wis- en Natuurkundige afdeeling
- b. Literair-Economische afdeeling

Kost- en Schoolgeld f 1800.- t. f 2000.-

Tot heden slaagden:

276 leerlingen voor EIND-EX. H.B.S. 5-jar. C. (Wis- en Natuurf. Afd.)

In Juli 1924 24 leerlingen (van de 24) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1925 21 leerlingen (van de 23) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1926 23 leerlingen (van de 27) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1926 7 leerlingen (van de 8) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Litt.-Econ. afd.)

Bij de instelling van het School-Eindexamen werd het Instituut „Wullings” in 1921 aange-
wezen als een H.B.S. met 5-jarigen cursus over-
eenkomstig artikel 45-tredecies der Middelbaar-
Onderwijswet.

Voorschoten, Juli 1926.

De Directeur: H. WULLINGS.

RADIO ONTVANG-INSTALLATIES

worden tegenwoordig in een zoo groote verscheidenheid en soorten aangeboden en gemaakt, dat met een leek vrijwel onmogelijk is te besluiten, welk toestel men zal kiezen. De door ons gefabriceerde toestellen voldoen aan zeer hoge eischen en wij geven een **onbeperkte garantie** op elk toestel wat constructiefouten betreft. Mocht U een toestel wenschen aan te schaffen laat U ons dit dan even weten, en wij zullen U **vrijblijvend** zonder eenige verplichting offerte maken alsmede demonstreeren.

FABRIEK EN LABORATORIUM VOOR RADIO TECHNISCH ONDERZOEK

Alexanderlaan 25 5301
Hilversum - Tel. Int. 1630
Directie: BONTEKOE IRVING

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER

ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
WITTE DE WITSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34375

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHIEDINGEN
VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
Behandeling van alle RECHTZAKEN door geheel Nederland
Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag
ADVIES f 1.- Contrôle toegestaan ADVIES f 1.-

BREEKT MET DE OUDE SLEUR VERWARMT MET

VRAAGT VASTRECHT-TARIEF

INLICHTINGEN GEM. GASBEDRIJF
KAZERNESTRAAT 44 DEN HAAG

UW INTERIEUR

'S-GRAVENH SMYRNA TAPIJT-INDUSTRIE

Ampèrestraat 30 32, Tel. 32625
'S-GRAVENHAGE

Uw adres
voor nieuwe Tapijten

Speciale inrichting voor herstellingen aan Smyrna,
Perzisch, Deventer, Axminster, Moquet, enz.

WEVEN :: STOPPEN :: VERMAKEN
ALLES OP TAPIJTGEBIED 5367

EEN MOOI EN PRACTISCH

GESCHENK

IS

MODERNE KOOKKUNST

VAN FRANÇOIS BLOM

GEBONDEN IN LINNEN STEMPSELBAND
f 5.50 :: f 5.50

VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ
DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

HANDELS-DAGSCHOOL

(aansluitend op 3e klas H.B.S., of gelijkwaardig onderwijs)

Het onderwijs omvat uitsluitend de handelsvakken: Fransche, Duitsche en Engelsche Handelscorrespondentie, Boekhouden, Handelsrekenen, Stenografie en typen in de 4 talen, Kantoor opleiding en Kantoor-techniek.

De bijvakken zijn dus niet in het onderwijs-programma opgenomen.
Prospectus franco op aanvraag. Stadhoudersplein 3 INSTITUUT Spreekuren: 10-12 en 2-4 uur

„SCHOEVERS”

del is om in beeld te laten zien, wat anderen en ik in poovere woorden trachten te vertellen.

Wat verstaan we onder Lichamelijke Opvoeding?

Letterlijk beteekent deze benaming een handeling, waardoor het lichaam ontwikkeld wordt en de fysieke geschiktheid hooger wordt opgevoerd.

Maar aan deze letterlijke beteekenissen hebben we niet genoeg. Als we spreken over lichamelijke opvoeding, bedoelen we een methodisch-voortschrijdende leiding, van de kinderjaren af tot aan den volwassen leeftijd, met het vooropgezette doel het lichaam zoo sterk mogelijk te maken; het organisme bestand te maken tegen schadelijke invloeden; de energie en de werkkraft te verhoogen.

Deze volledige ontwikkeling kan het resultaat zijn van een geheel systeem, dat b.v. omvat kleding, voeding, huisvesting, baden, enz. en waarvan dan ook de spieroefeningen een integreerend deel vormen. Over deze spieroefeningen in 't bijzonder wil ik met u spreken, omdat deze faktor nog niet door genoeg menschen naar waarde geschat wordt.

En dan rijst om te beginnen de vraag, wanneer er met geregelde spieroefening moet begonnen worden?

Zoo vroeg mogelijk en zeker zoo gauw zich schadelijke invloeden op de lichamelijke ontwikkeling beginnen voor te doen.

De zeer kleine baby van tegenwoordig heeft niet te klagen over zijn bewegingsvrijheid. De bewegingen, die hij met armen en beentjes maken kan, worden hem vrij toegestaan; zeker in de tropen, waar het warme klimaat toelaat, dat 't kleintje met 'n minimum kleding in z'n wiegje ligt. In onze koudere streken, waar baby wel kleertjes dragen moet, geven de meeste moedertjes haar kleintje zijn dagelijksch „spartel-kwartiertje”, waarbij het zonder luiert of hempje heerlijk vrij genieten kan van zijn beweginkjes.

Aan dat kleine lichaampje is nog niets bedorven: daar bestaat volkomen harmonie. Hebt ge wel eens bewonderd, hoe prachtig lenig zoo'n klein kindje is? Zie b.v. eens met hoeveel gemak hij zijn kleine voetje naar zijn mondje brengt; zittend met zijn neusje op z'n knietjes komt? (Probeer 't eens na te doen, moedertje!) En wat 'n kracht hebben die kleine spieren al! Hoe stevig trekt zoo'n kleine pop zich op aan uw beide vingers en hoe hoog kan ze haar kopje en lijfje al oprichten, als ze op haar buikje ligt.

Als het kindje wat groter wordt, komt zijn „kruiptijd” en gelukkig duurt die tegenwoordig voor de meeste kindertjes wat langer dan vroeger, nu de moeders niet meer zoo onverstandig zijn om het „leeren-loopen” van haar kleintje te forceeren. O, wat hebben veel kindertjes hun kromme beentjes te wijten aan de ijdelheid van hun domme moedertje, die 't zoo leuk vond, dat haar kindje gauw loopen kon! Laat uw kind lang kruipen, ook dan als 't al pogingen gaat doen om te loopen, want dan is 't juist zoo noodig.

De kleine wervelkolom wordt door het loopen, d.w.z. door de rechtstandige houding plotseling zeer zwaar belast en nu is gebleken door onderzoekingen, voornamelijk in de Duitse kinderziekenhuizen, dat de kruiphouding en de kruipbeweging hierin het juiste evenwicht kunnen herstellen.

Een der voornaamste middelen ter verbetering van ruggegraatsverkrummingen bij kinderen is juist het kruipen.

Maar óók kan het kruipen prophylactisch zijn voor deze afwijking, zeker als het kindje wat dik en zwaar is.

We zien dus, dat de eerste bewuste spieroefening (bewust door de moeder) als tegenwicht voor den eersten schadelijken invloed bestaat in de kruipbeweging.

Met de school komen de meerdere gevaren en dus ook de groter wordende noodzakelijkheid van leiding en toezicht. Gedurende het urenlange zitten in de (vaak slechte!) schoolbanken spannen de kinderen hun rugspieren te veel in. Langzamerhand worden deze spieren moe en kunnen ze den romp niet langer rechtop houden; de kinderen laten schouders en borstkas zakken, waardoor de buikspieren, die toch al door het vele zitten in hun groei gehinderd worden, nog extra bezwaard worden. Het kind gaat scheef in de bank zakken, waardoor het zich vaak een geheel verkeerde houding eigen maakt. Wat er van de adembaling terecht komt bij zulk een in elkaar gezakt lichaampje laat zich denken! De longen zitten gedrukt, de borstkas samen-gevallen; er kan dus van een maximum-toevoer versche lucht (zoo noodig voor het kind) geen

sprake zijn. Als nadeelige gevolgen blijven rug en moeheid meestal niet uit, vaak doen zich erger verschijnselen voor: ruggegraatsverkrumming, bloedarmoede.

En toch: dit alles had in de meeste gevallen voorkomen kunnen worden als het kind door dagelijkse spieroefening een ruime borstkas en stevige borst- en buikspieren had gehad en ook geleerd had op de juiste wijze te ademen.

Het is dus voor de ouders een moreele plicht voor hun kinderen op school lichamelijke oefeningen te eischen en toe te zien, dat dit vak niet alleen het leerplan prijkt, doch dat er ook werkelijk streeven in gegeven wordt. Dank zij 't onverminderde streven van enkele voormannen op 't gebied van lichamelijke oefening zijn we in Nederland nu ver, dat het als leervak verplicht is gesteld op alle lagere scholen. Maar..... en nu komt weer de bekende slakkegang, de wet van 1920 stelt het verplichtend met ingang van 1 Januari 1926 (en dertig!) Tot zoolang wordt 't maar aan 't eigen initiatief van de ouders overgelaten. Nu kan er natuurlijk met wat goeden wil veel tot stand worden gebracht. Zoo goed als de ouders voor hun kinderen dansclubjes organiseren, kunnen ze ook gezamenlijke rekening een goed onderlegde kracht aanstellen, die de kinderen lichamelijke oefeningen geven zal. Dit geld zal zeker schoots zijn rente opbrengen!

De meeste H.B.S. en Gymnasia hebben tegenwoordig ook gymnastiekonderwijs voor de meisjes. Dat is een stap in de goede richting en 't zal de meisjes zeker ook ten goede komen, tenminste dit onderwijs door bevoegde leerkrachten gegeven wordt en niet, zoals 't helaas wel gebeurt, op wijze van een onderofficier, die zijn soldaten

Na de schooljaren komen er voor het meisje schadelijke invloeden van anderen aard, zoowel van meisjes die bij „moeder thuis” blijven, als voor die buitenshuis een zelfstandigen werkkring zoeken. Schuilt voor de eersten het groote gevaar in de standigheid, dat ze te weinig van haar spieren len vragen, m.a.w. dat ze een te gemakkelijk kiezen, is de kans van eenzijdige overbelasting groot.

Te veel zitten of te lang achtereen staan is goed voor het lichaam en we kunnen alleen aan schadelijke gevolgen ontkomen, als we zorgen voor de noodige compensatie. Gelukkig heeft de vrouw van tegenwoordig ook haar deel in de luchtsporten, de meisjes hebben tennis- en hockeyclubs; men ziet ze zwemmen, paardrijden en doch het aantal van haar, dat ook in 'n gymnastiekclubje is, is nog niet zoo groot, als we wel wensden. De tegenwerping, als zou het daarvoor de tropen te warm zijn, mist allen grond; want er wel dansen en tennissen kunnen, zal zeker beoefenen van de moderne gymnastiek mogelijk zijn, ten eerste omdat het minder inspannend is ten tweede omdat we het doen kunnen met 'n minimum kleding.

Tot slot nog een enkel woord over de getrouwe vrouw, moeder van 't gezin. Waar ik hier voornamelijk schrijf voor de Europeesche vrouwen in de tropen, geldt voor haar hetzelfde wat ik al schreef voor het meisje na de schooljaren; immers de meest allen nog jong genoeg om aan lichamelijke opvoeding volgens de nieuwe opvatting deel te nemen. Maar ook de vrouw van rijperen leeftijd er nog mee beginnen, als ze maar zoodanige kiest, dat er voor haar speciaal bedachte oefeningen geleerd worden. Ik ken, hier in Den Haag, een vrouw van rond de 50, die met zeer veel succes en plezier de gymnasie zulke lessen volgen en die met dankbaarheid verklaren, dat zwaarlijvigheid en slaperigheid langzamerhand er door verdwenen zijn. Natuurlijk hangt alles af van de leiding; dit voor 't heele onderwijs in lichamelijke opvoeding steeds moet het zijn: de juiste oefening in het te geval.

Over de moderne gymnastiek in 'n volgend artikel.

H.H. SECRETARISSEN der afdelingen aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken K.W. steeds namen voorkomen van personen die merking komen om voor het lidmaatschap der afdeling te worden aangezocht.

MULOSCHOOL VOOR MEISJES der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

BESCHRIJVING van leerlingen v. d. nieuwen cursus elken dag van 2-4 uur, behalve op Woensdag en Zaterdag:
 Opleiding voor H.B.S., Gymnasium en Lyceum in klasse 1-6 (met Fransch).
 Opleiding voor eindexamen Mulo A en B in klassen 7-10.
 Prospectus op aanvraag te verkrijgen aan de school. De Directrice: G. W. RUINEN.

Verdringing van Europeesche Gerst door Indische Thee, Koffie en Cacao.

Het belang der Indische Suiker-Industrie bij stimulans van het wereld thee-verbruik.

Meer en meer slaat Nederland den koers tot eene verdringing van zijn koloniaal Rijk in door 't opbrengen van den Inlander, het intensief voeren der culturen, alsmede door de voortdurende toevloeiing van nationaal kapitaal. En tevens is 't een verblijvend verschijnsel, dat ten onzent het gebied meer en meer veld wint, om ook den wereldafzet der Nederlandsche vlag verkregen, tropische producten verder te stabiliseeren, door deze op meer of andere wijze te doen plaats vinden, dan thans het geval is.

„Koloniaal Weekblad” publiceerde destijds reeds artikelen¹⁾, waarin aangevoerd werd, hoe Engeland zich roert om den afzet van een product zijner kolonies, hetwelk ook wij in een grootere mate even goed voortbrengen, in gebruik te brengen, met het doel daarvoor een monopolie te verwerven.

het „K. W.” van 25 Juni 1925 verscheen, met het opschrift S. d. H., een artikel, getiteld: „Eene Aera voor de N.-I. Theecultuur”, waarin werd aangevoerd, welke kosten onze overbuur over heeft om dit doel te bereiken. Daarin wordt op grond der daardoor verkregen resultaten aanbevolen, in gelijke richting ook dezer op praktischere wijze te werk te gaan, om aan steeds grootere eischen-stellende vraagstuk van afzet te gemoet te komen.

Engeland volgde hierin niet anders dan den, door Amerika, en speciaal Duitsland, aangegeven weg, bij het laatste land als „vertikalischer & horizontalischer Aufbau” bekend staat.

ons heenziende, valt het een ieder op, hoe overal ter wereld de neiging boven drijft, om overmatige alcoholgebruik te temperen. Het doel dezes is om aan te toonen, in welke sterke mate deze nieuwe strooming 't verbruik van speciaal Nederlandisch-koloniale produkten als: Thee, Cacao en Suiker, ten goede komt.

Nederlandsche handel houdt door een gegeven uitvoerrecht van 1/2 % het „Centraal Bureau voor de Statistiek” in stand. Laat ons derhalve dit Bureau dienstbaar maken, door van zijne publicaties te profiteren. Daaruit blijkt, dat sedert

1. Het alcohol-verbruik van 7.66 Liter op 2.20 Liter in 1925 terugliep.
2. Het bier-verbruik van 40 op 24.6 L. per hoofd, en als spiegelbeeld, dat
3. Het thee-verbruik²⁾ zich in hetzelfde tijdvak van 0.72 K.G. op 1.— K.G. vermeerderde [zijnde resp. 360 kop (= circa 90 L.) en 500 kop (= 125 L.)].
4. Het suiker-verbruik in deze kwarteeuw van 13.54 K.G. op 25.55 K.G. toenam.

Engeland bedraagt 't tegenwoordig thee-verbruik thans circa 9 lbs. per hoofd per jaar (invoerrecht 3/4 pence per lb. voor Eng. koloniale, en 4 d. voor Nederl. kol. thee) — dank zij den Nederlanden die ook daar te lande, evenals overal elders, volksdrank introduceerde, en den Engelschen daardoor in staat stelde om in de latere jaren eigen thee-cultuur, in de ons afhandig gemaakte Indische koloniën, te grondvesten!

Zijn verbruik van circa 450.000.000 pond thans, bescheidelijk in met 143 1/2 lb. in 1669. [Volgens een Eng. statistiek bedroeg dit van jaar op jaar tot 1696: 79, 264, 553 1/4 (zijnde 't totaal der jaren 1672/4); 4.713; 197; 143; 70; 12.070 (voor

Gedateerd 12 Maart, 2 April, 29 April, 25 Juni, 23 Sept. 1925.

De doorsnee officiële aflooprijzen van thee in veertien Londen, bedroeg gedurende de eerste week van Januari 1927: Brit. Ind. thee 15.10; Ceylon thee 18.70; Ind. thee 12.93 pence per lb.

Het jaar 1925 vertoont geen juist beeld, omdat het nog de geweldige terugslag tot uiting kwam, der 1924 verdrievoudigde invoerrechten (n.l. van 25 op 75 per K.G.), welk manco thans wordt ingehaald, het accrès van een eenmaal ingezet thee-verbruik ommer te stremmen valt.

1682/5); 65; 4.995; 1.666; 25.300; 41.471; 13.730; 18.379; 711; 352; 132; en 70 lbs. in 't jaar 1696]. Het monopolie der „Honorable East India Co.” trad daarop in werking. Van toen af aan begon 't accrès, met een verbruikscijfer van 22.416 lbs. in 1697. Met schommelingen was dit cijfer (van Ao. 1697) tot Ao. 1707, van jaar op jaar, reeds tot 32.209 lbs. geklommen. Het gemiddelde der jaren 1708/12 bedroeg 136.088 lbs., dat van 1713/21 was reeds 290.276 lbs., om een gemiddeld jaarcijfer van 21.342.654 lbs. in 1773/83 te bereiken, dat daarop verder langzamer steeg, en in 1842 39.658.736 lbs. bedroeg.

Echter was ook 't verbruik van suiker — zooals hiervoor aangevoerd — in sterke mate toegenomen. En dat zeker aan 't grootte thee-verbruik mag worden toegeschreven, bewijst dat 't niet-thee-drinkend Frankrijk in genoemd jaar, volgens J. G. Houssaye („Monographie du Thé”, Paris 1843), aan suiker minder dan de helft per hoofd verbruikte, dan 't theedrinkend Engeland! En bij eene bestudeering der verbruikscijfers van thee en suiker, blijkt deze zelfde lijn ook overal elders door te loopen. Hun sterke onderlinge verband blijkt ook uit de statistieken van dezen tijd.

Op de alcohol terugkomende, zien wij noch in „The travels of Marco Polo” (onder redactie van Sir Hy. Yule, London 1871), noch in „Le livre de Marco Polo” (geregigeerd door G. Pauthier, Paris 1865), overgenomen uit 't eerste oorspronkelijke M. S. van de Cépoï, en gedateerd door den grooten reiziger in 1307 aan Rusticiano di Pisa, iets over thee in China vermeld. En de verklaring hiervan vinden wij in de Chinese geschiedenis zelf dier dagen („Yuen-sse” K. 94, folio 175-18), n.l. dat de accijns op gefermenteerde dranken — d.w.z. alcoholische dranken — onder Khoubilai-Khaan (daarvan bestonden niet minder dan vijf verscheidenheden), over 17 Millioen Gulden 's jaars in 1285 inbracht! In hetzelfde jaar bedroeg echter de thee-accijns slechts 40.000 Ting, of circa 1 1/2 miljoen gulden. 't Was echter ongeveer vanaf dat tijdstip, dat het Chinese eigen thee-verbruik zijn groote vlucht begon te nemen, terwijl in omgekeerden zin het alcoholverbruik verminderde. Want reeds in 1320 vinden wij voor de thee-accijns een opbrengst van 285.211 Ting, of circa 10 miljoen Gulden, zijnde derhalve eene toename van 't zevenvoudige van de thee-accijns in slechts 35 jaren tijds!

Tot de werkelijkheid van 't thans terugkeerend, vinden wij 't alcohol-verbruik sedert de rampzalige aardbeving van 1914-1918 sterk teruggelopen. Volgens het „Internationale Jahrbuch des Alkoholgegners” 1925/6 (Pag. 150) bedroeg het bier-verbruik van 1919-22 gemiddeld per hoofd per jaar in: België 160 1/2; Gr. Brittannië 81; Denem. 70; Oostenrijk 55; Zweden 50; Duitschl. 48.7; Frankrijk 25.8; Nederl. 20.7 en Spanje 1.5 Liter.

Voor „absolute” alcohol waren deze cijfers respectievelijk: Frankr. 17.61 L.; Spanje 15.83; Italië 13.77; Zwitserl. 11.92; België 8.98; Gr. Brit. 6.23; Nederl. 3.—; Duitschl. 2.66 en IJsland 0.54 Liter.

⁴⁾ Berekenend dat 1 pond suiker 60 kop (of 1/5 pond droge thee) „zoet”, gaat 5 pond suiker op 1 pond thee. Alléén reeds voor 't tegenwoordig thee-verbruik van 450 mill. lbs., behoeft dus Gr. Brittannië 1 miljoen ton suiker!

⁵⁾ En sedert dat jaar is 't Engelsche thee-verbruik vertienvoudigd!

⁶⁾ Van andere reizigers der 14e eeuw in China vinden wij in een der beste beschrijvingen, n.l. die van Oderic di Pordenone (1316-1330), e.z. thee niet vermeld. Toch was thee volgens de oude Chinese annalen sedert oeroude tijden, die tot de periode der sagen teruggaan, in eenige provincies van Zd. China inheemsch als drank. En derhalve in deze richting verder navorschend, vinden wij van den reiziger Rashiduddin (cca. 1340): „The Tibetans boil Tea and cat winowed barley” („Cathay & the way thither”, Hakluyt Soc., Vol. III, 1904), en in dezelfde uitgave bij Ibn Batuta (1347), de volgende vage aanduiding over Thee: „The shipper told me, the people of Tuahieck (a country 17 days by boat from China = Tonkin?) „make a drink compounded with sugar and spice which „they use after dinner, having an aromatic odour and „delicious flavour, that produced hilarity, sweetened „the breath, promoted digestion, etc.”

Duidelijker is echter M. Reinaud (Paris 1845 „Imprimerie Roy.”), die op Pag. 40, 1e deel in „Relation des Voyages, faits par les Arabes et les Persans dans l'Inde et à la Chine dans le IXe siècle”, over het door Renaudot in 1718 vertaalde Arabische M. S., dat zich oorspronkelijk in de bibliotheek van Colbert onder No. 6004 bevond, en te Parijs in de Bibliothèque nationale als M. S. No. 1845 bekend is en van Anno 851 dateert, het volgende:

P. DE HAAN - Voorburg-Veur

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting

LOOIERSLAAN 2
TELEFOON: LEIDSCHENDAM 45

Rijwielhandel P. J. NASSENSTEIN

BACHMANSTRAAT 42 TEL. 17033 DEN HAAG

Verkoop van ALLE merken rijwielen en banden. Mofelen, nikkelen en repareren van rijwielen en motorrijwielen. Reparatien onder GARANTIE. Stallen en onderhoud van rijwielen.

HUIZE „MARTANELJO” HILVERSUM

Beschaaft Tehuis voor schoolgaande kinderen. Beperkt aantal kinderen worden opgenomen (ook tijdelijk) in den familiekring. Uitstekende verzorging; toezicht op studie. Inlichtingen verstrekt gaarne:

Direct H.B.S., 5-jar. curs., Rect. Gymnasium en Lyceum, Directeur Godelinde-school (Middelb. Meisjesschool) e.a. Direct. van Middelb. en Lagere scholen. Aanbevelingen van ouders, voogden enz. — C. van Doorn-Colenbrander. Pred. wed. N.O.I. Sterrelaan 41, Telefoon 2101. 5401

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
MINERALE WATEREN 5143
* Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

..... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

..... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd”.

Johan Koning in *De Inatsche Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

Haagsch Bemiddel.-Bureau
 Grote Marktstraat 23 b.d. Bijenkorf
 Den Haag, Telefoon 70358

Bezorgt U al Uw vrouwelijk
 Dienstpersoneel v. Den Haag.
 Referenties van honderden
 1ste Haagsche Families

BURGERS' FOTOHANDEL
 STEENSTRAAT 84 .'. ARNHEM.

EN GROS ————— EN DETAIL

Tropencamera's, 9 x 12, dubbelbodern uitrek, voor platen en filmpacks, hoogfijn gepolijst, zwaar koper beslag, geel leder balg, koperen chassis in étui, dubbel anastigmat, f: 4.5 in compur ad f 85.- per stuk.

Prima metalen Tropencamera's, 9 x 12, dubbel bodern uitrek, voor platen en filmpacks, dubbel anastigmat, f: 5.4 met 3 chassis in étui ad f 45.- per stuk.

Metalen Tropencamera's, 9 x 12, tandradinstelling E. R. applanat f: 7.2 ad f 17.50 per stuk.

Prima Klappcamera's, 9 x 12, met 2 chassis, applanat f: 8 ad f 9.75 per stuk.

Filmpack Chassis, 9 x 12, ad f 1.60 per stuk.

Cassetten, 9 x 12, ad 55 cts. per stuk.

Automatische Ontspanner voor moment ad f 3.25 p. st.

Automatische Ontspanner voor tijd en moment f 6.- p. st.

Metaal Stativen, 4-deelig, f 3.50 per stuk, 5-deelig f 4.50 per stuk, 7-deelig f 5.75 per stuk, alle prima koper.

Ledertasschen, 9 x 12, krokodilpersing, fluweel gevoerd, ad f 5.25 per stuk.

Verder **AGFA Filmpacks en Rollfilms**, etc. —
 Condities: 1/2 bij bestelling, 1/2 onder rembours.
 Verpakking 3 pCt. der factuurwaarde.

Bij Engrosafname reductie. 5078

VERSCHENEN:

NOTO SOEROTO

NIEUWE FLUISTERINGEN

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER
 BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.

Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van 1-500.
 Alleen gebonden verkrijgbaar.

Prijs f 3.50.

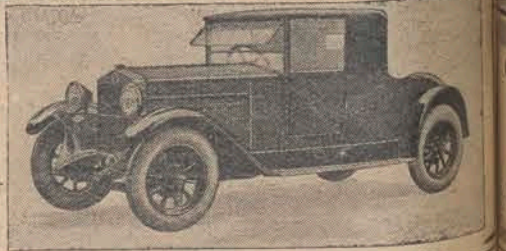
Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N. V. „AL-POESTAKA”, en Haag

BOUW-, WONING- en ADVIESBUREAU
„KLIMOP”
 LAAN v. MEERDERVOORT 592A - TELEF. 35739
 DIRECTIE: STEPH. CLAUS
 DEN HAAG

Wij hebben **Te Huur te en 2e Etage**woningen bij 't Valkenboschplein te Den Haag voor slechts **f 35.- per maand. f 420.- per jaar.** Deze woningen worden opnieuw geschilderd en naar keuze behangen. Ze zijn zeer ruim m. flinke vierkante keukens. Spoed gewenscht. Verder **Te Huur en Te Koop** alle soorten **Woningen en Huizen.** Ook elders. Inlichtingen worden gaarne kosteloos verstrekt door **STEPH. CLAUS**, Directeur Bouwbureau „KLIMOP” — Telefoon 35739.

AGENTSCHAP FIAT:
GARAGE KINSBERGEN
 BONDS BOXENGARAGE A.N.W.B.
 NIEUWSTRAAT 59 — APELDOORN

Het Deutsche bierverbruik liep terug van 117.9 L. (1900); 112.4 L. (1905); 98.6 L. (1919); 67.6 L. (1915) op slechts 37.8 L. in 1920, maar vertoont echter na dat jaar (inflatiejaar) weder een eenigszins stijgende lijn.

En ook hier weder valt te zien, dat in omgekeerden zin de geconstateerde afname van alcoholische dranken (incl. bier) gelijken tred hield met eene verbruikstoename van de bij uitstek koloniale artikelen, n.l. de Suiker, de Thee, de Cacao en de Koffie, en wel speciaal van de beide eerstgenoemden. In vele landen nam 't na-oorlogsch thee-verbruik alléén reeds niet minder dan 50 en 60 % 's jaars toe, sedert Visé verwoest werd!

Om tot besluit bij 't Nederland der dagen, toen 't thee-verbruik als volksdrank 't bier hard aan 't verdringen was terug te komen, halen wij uit „Eene bijdrage tot de geschiedenis der Brouwerijen in de 17e, 18e en 19e eeuw” van Dr. E. M. A. Timmer (Haarlem 1918, Kleyenburg & Co.), 't volgende aan: „Ondanks den impost op Thee (e.a. warme „dranken), nam daarvan 't gebruik in 1694 nog „dagelijks in alle standen toe, vandaar dat de im- „post op de bieren sinds eenige jaren zóó weinig „rendeerde, dat volgens de Brouwers, de Staten „zich nog genoodzaakt zouden zien om 't gebruik van Thee geheel te verbieden. 't Eerste voorstel „tot quotisatie”), van de „Generale Brouwers” om „'t afnemend hier-verbruik te bevorderen, en ze- „kere standen op nieuw tot bierdrinken te krijgen, „werd volgens 't Delftsche Gemeentearchief op 12 „Maart 1680 reeds genomen, als gevolg van 't groo- „tere thee- en verminderend bier-verbruik, en eene „afvaardiging aan de Staten gezonden. De tegen- „stand der Hn. XVII maakte deze en latere pogin- „gen der brouwers ongedaan.”

In verband met de „nieuw-aangebroken Aera” voor den Nederlandschen thee-handel en de thee-cultuur, moge het zijn nut hebben, om eens en vooral te doen boekstaven en wereldkundig te maken, welken rol Nederland in het populariseren van dezen drank speelde. Hier moge 't voldoende zijn om in 't kort aan te stippen, dat het een Nederlander, n.l. J. H. van Linschoten (Itinerario, Voyage ofte Schipvaart naar Oost- ofte Portugaels Indien,” 1579—1592, deel I, Amst. 1596 enz.) was, die onder de eersten de mare van een „cruyl, gheenaemt Chaá, 't welke seer gheächt wert en sy in groote estimatie houden” (enz.), naar Europa bracht; dat 't onze landgenooten waren, die dit tropische product in geheel Europa ingang deden vinden, eensdeels gesteund door handelaren, andersdeels door aanbevelingen der Nederl. medici, die eveneens op hun terrein de top dogs van Europa waren.

Als vanzelf sprekend, gaf dit pionierswerk den Nederlander het recht, om den daaruit ontsproten bloeienden handel in dit product te monopoliseren. Hij deed dit dan ook vele jaren lang en bleef in den theehandel den leidenden rol spelen, totdat ten gevolge van de Fransche (en Amerikaansche) revolutie, zijn arbeid uitermate ongunstig beïnvloed werd.

En thans, nu Insulinde ons opnieuw in staat

„Le roi se réserve entre les substances minérales un „droit sur le sel, ainsi que sur une plante, le thé, qui „se boit infusée dans de l'eau chaude. On vend de cette „plante dans toutes les villes pour de fortes sommes, „elle s'appelle le sâkh. Elle a plus de feuilles que le „trèfle. Elle est un peu plus aromatique mais elle a „un goût amer. On fait bouillir de l'eau, et on la verse „sur la plante. Cette boisson est utile dans toute espèce „de circonstances.”

In het „Journal Asiatique” van 1923 (pag. 21) komt verder de meedeeling voor, dat G. Ferrand éene nieuwe vertaling deed verschijnen, getiteld: „Voyage du „Marchand Arabe Sulayman en Inde et en Chine, ré- „digé en 851, suivi de remarques par Abii Zayd Hasan „(vers 916),” met verklaringen van Paul Pelliot.

De alleroudste vermelding van thee wordt, volgens P. Mulder's „Annalen der Physick & Chemie” (Leipzig 1838) in B. 43, Pag. 161—180 en 632—651, toegeschreven aan de hoog-antieke periode van Keizer Shin Nong 3254 v. Chr. Echter verklaaren de Chinezen zelf, dat hun authentieke geschiedenis „eerst” begint met den tijd van Yao en Shun in 2357 v. Chr. (Du Halde, Vol. I, pag. 143), dat echter de thee eerst vermeld staat in 't klassieke werk She-King, dat door Confusius (geboren 550 n. Chr.) moet geschreven zijn, en door hem de thee slechts vaag vermeld wordt. Sam. Ball. „Inspector of Tea to the Hon. E. I. Co.,” die van 1804—1826 in China was, en in zijn standaardwerk de thee uitvoerig beschrijft („Cultivation & Manufacture of Tea”, London 1848), wijdt hierover zeer uitvoerig uit.

„Quotisatie” was de taxe welke vanwege den fiscus op elk huishouden voor 't jaarlijksche verbruik van bepaalde dranken gesteld werd.

stelt, dezen draad te hervatten en ons eerstgeboorterecht opnieuw te doen gelden, is 't wenschelijk onze memorie gescherpt worde en uit 't vele Archief-materiaal, de onder stof en spinrag gescholen diamanten opgediept worden, om die den kroon, welke Preanger en Siantar aan 't voeten is, met zorgzame hand in te lasseten bij de voeren buitenlandsche propaganda.

J. VAN DER CHILS

Indisch Openluchtfeest.

Op 17, 18 en 19 Juni e.k. zal op het landgoed Arendsdorp van Jonkvr. Gravin M. A. O. C. van Bylandt aan den Wassenaarschen weg 6, Den Haag, een Indisch Openluchtfeest worden gehouden, op aantrekkelijke en leerzame wijze een en ander van O.-Indië gedemonstreerd zal worden, ten einde op die wijze Indië meerdere bekendheid te geven en daarvoor den band tusschen Nederland en Indië te versterken.

De haten van het feest zullen ten goede komen aan de Vereeniging „Nationale Dierenzorg”.

Van Week tot Week.

Dinsdag 18 tot Maandag 24 Januari.

Voordracht over amok en latta te Parijs. In de op den 16en dezer te Parijs gehouden vergadering van het Int. Anthropol. Instituut heeft F. G. H. van Loon een voordracht gehouden over enkele psychische abnormaliteiten (choneurosen), die in het bijzonder zijn waargenomen bij het Maleische ras, n.l. amok en latta. De voordracht, waarvoor groote belangstelling was, werd besloten met het vertoonen eener Indische film, die vervaardigd is op de auspiciën van het Koloniaal Instituut en de beschikking gesteld „door Nederland in de Vreemde”. (Een vrij uitvoerig overzicht over voordracht verscheen in de „N.R.Ct.” van dezer, Avondbl. A).

Voor de Padang-ramp. In de dezer dagen gehouden jaarvergadering van den Kon. Bond „Oranje Kruis” heeft de secretaris medegedeeld dat door dezen Bond voor de slachtoffers van de Padangramp in totaal ruw f 350.000 is bijeengebracht en afgedragen aan het „Smeroe-fonds” te Batavia.

Majoor W. Comfurius †. Te Gouda is in den ouderdom van 83 jaar overleden de gep. majoor titulair der inf. O.-I. leger W. Comfurius, der der Militaire Willemsorde 4e kl. (toegekeurd wegens onderscheiding tijdens de tweede Alpe expeditie 1873—74).

Kapitein W. F. O. Hojel †. Op 81-jarigen leeftijd te 's-Gravenhage overleden de gep. kapitein van het O.-I. leger W. F. O. Hojel.

De communistische woelingen. In het tijdsverloop van 18—24 Jan. zijn hier te lande wederom Aneta-telegrammen ontvangen met verontwaardigende berichten over de communistische woelingen. Ook op Sumatra's Westkust schijnt verzet thans volkomen onderdrukt te zijn. Volgens een Aneta-telegram van 24 dezer, de heer W. Meyer Ranneft aangewezen onderzoek in te stellen in verband met de lusten in Bantam.

Universitaire examens. Leiden. Bevorderd tot de titel: „De Indonesische Bruidschat”, de heer L. B. van Stratene.

Wageningen. Landbouwhoogeschool. niëurs-examen Koloniale Boschbouw, de heer H. A. J. Jonker.

Kapitein J. B. Ponstijn †. Te 's-Gravenhage is in den ouderdom van 82 jaar overleden de gep. kapitein der inf. O.-I. leger J. B. Ponstijn, der der Militaire Willemsorde 4e kl. (toegekeurd wegens onderscheiding tijdens krijgsverrichtingen in Deli in 1872).

E. G. Woesthoff †. Aneta seinde d.d. Batavia. Jan. De heer E. G. Woesthoff, student aan de Rechtshoogeschool te Weltevreden, is bij zwemmen te Tandjong-Priok verdrinkt.

H. J. Koopmans †. Te Voorburg is in den ouderdom van 78 jaar overleden de heer H. O. Koopmans, oud-Oost-Indisch hoofdamtenaar.

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe paedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

Directeur der Inf. O.-I. leger. De generaal-majoor H. Gramberg, onlangs van zijn verlof hier te lande naar Indië teruggekeerd, is bestemd om op te treden als inspecteur der infanterie bij het leger aldaar.

Jaar en welvaartsmeting in Indië. Den 19en dezer hield onder voorzitterschap van Prof. Mr. C. van Vollenhoven het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage eene vergadering, waarin de heer van Gelderen, hoofd van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden, een voordracht heeft gehouden over het onderwerp: Welvaart en welvaartsmeting in Ned.-Indië. (Een overzicht gaf de „N.R.Ct.” van 22 Jan., Ochtendbl. B).

Bestrijding zandbezuuren vulkanen op Java. Prof. J. H. Thal Larsen zal op 26 dezer voor het Studenten-gezelschap „Praktische Studie” te Delft, eene lezing houden over: Bestrijding van de zandbezuuren aan den voet van werkzame vulkanen op Java.

Verkiezingen. In aansluiting bij de opgave in het vorig K. W. volgen hier nog eenige aan Aneta ontleende uitslagen van verkiezingen voor den nieuwen Volksraad: A. A. Pauw, regent van de Ned. Handel-Mij. te Soerabaja, waarnemend voorzitter van het Alg. Syndicaat van Suikerfabrikanten. — Jahja te Padang Pandjang (kieskring Minangkabau). — Ali Moesa, vecarts te Pematangsiantar (kieskring Noord-Sumatra). — P. A. Mandagie (aftredend), lid van den Pol. Econ. Bond, en Ratu-angie, beiden te Menado.

Overleden. In den ouderdom van 76 jaar is te 's-Gravenhage overleden de heer J. H. de Sauvage, gepens. kolonel, hoofdintendant van het O.-I. leger. De overledene was o.m. ridder in de orde van den Nederl. Leeuw (toegekend in verband met krijgsverrichtingen Atjeh 1898).

Overleden. Bij Kon. besluit is de kolonel, inspecteur van den militair-geneeskundigen dienst van het N.-I. leger, H. C. Nauta benoemd tot generaal-majoor.

Pensioen. Generaal-majoor F. J. P. Sachse, van de infanterie bij het O.-I. leger, zal 3 Mei a.s. den dienst met pensioen verlaten.

Indonesisch Verbond. Den 16en Febr. a.s. zal het Ned.-Ind. Verbond van Jongeren Organisaties in de zalen van het Koloniaal Instituut te Amsterdam een Indischen kunstavond geven.

B. F. L. Molenbroek. Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 87 jaar, overleden de heer B. F. L. Molenbroek, gep. ingenieur van de Burgerl. Openb. Werken in N.-I.

Straf veranderd in levenslange gevangenisstraf. Aneta seint dd. Batavia, 24 Jan. De landvoogd veranderde het vonnis van de door den landraad te Benkoelen tot de doodstraf veroordeelde drie rampokkers in levenslange gevangenisstraf.

(Hierbij zij aangeteekend, dat deze zaak geen verband houdt met doodvonnissen, gewezen naar aanleiding der communistische woelingen, waarvan thans de gemoederen in beweging worden gehouden door voor- en tegenstanders der toepassing van de doodstraf).

Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Tjindèn en Plangi in Grèsik.

In het „Oost-Java en Madoera-nummer” van het tijdschrift van het Java-instituut, vinden we bovenstaand onderwerp een artikel van heer K. A. Kern, die, naar hij mededeelt, de volgende inlichtingen daaromtrent mocht ontvangen van den Regent ter plaatse.

De stad Grèsik, in zoo menig opzicht voor de lotgevallen van Java in de laatste eeuwen interessant, herbergt nog een tak van kunstnijverheid, die op Java nergens elders gevonden wordt: het weven van *tjindèn's*.

In vroeger tijden werden *tjindè's* gemaakt, die met de Voor-Indische voorbeelden overeenkwamen, de tegenwoordige doeken wijken en omvang en in bewerking van de oude af en heeten *tjindèn*. De naam *tjindè* is er niet meer gebruikelijk.

Tjindèn's zijn geweven, zijden doeken,

waarvan de inslag geïkat is. De zijden draad wordt van Chineesche toko's in Soerabaja betrokken, een eigen zijdedraaierij bestaat er niet. Deze draad is lichtgeel van kleur en wordt verder op dezelfde wijze behandeld als katoendraad, zij wordt middels een spinnewiel op een spool gevonden.

Aan de hand van een paar foto's legt schrijver een en ander uit betreffende dit spinnen en winden, en vervolgt:

„De schering van het weefsel is van één kleur. Het kleuren geschiedt door dompeling van het garen, strengsgewijze, in een kleurbad. De inslag is geïkat. Te dien einde wordt de draad, die voor inslag moet dienen, eerst om een wentelend, houten raam (*pananpikam*) gewonden; er ontstaan dus twee vlakken van draden. Hierop wordt met roode steen (*watoe poeroe*) de vóórteekening aangebracht; de kleuring van deze draden geschiedt nu door dompeling in een kleurbad, waarbij de figuren, die ongekleurd moeten blijven of een andere kleur moeten krijgen, met *agèl-touw*, twee of drie draden bijeen, vast omwonden worden.

„Na de kleuring wordt het touw losgemaakt, vervolgens worden voor de volgende kleuring de deelen, die dan niet mede gekleurd moeten worden, op dezelfde wijze omwonden, en zoo gaat men verder tot alle gewenschte kleuren zijn aangebracht.

„Is het ikatwerk gereed, dan kan het weven beginnen. De effen schering (*loengsen*) wordt opgespannen en de geïkate inslag (*oempon*) tooverst nu de teekening te voorschijn.”

Dit is dus hetzelfde uitsparings-procédé door middel van plaatselijke omwindingen, *ikat* genaamd, dat op bijna alle eilanden van den archipel met zooveel artistiek succes wordt toegepast. De schrijver voegt daaraan echter toe:

„Eenvoudiger is de stof slechts eenmaal in het kleurbad te doen en daarna de uitsgespaarde gedeelten met de hand verder te kleuren.”

Dit nu zou de artistieke waarde van het doek ten eerste verminderen, daar voorzeker niet hetzelfde effect zou worden bereikt, als met het ikatten van de schering. En de kleur-echtheid?

De heer Kern schrijft:

„De kleurstoffen worden in 'n apotheek gekocht”.

Deze woorden doen ons het ergste vreezen, te meer daar wij ons herinneren, vóór den oorlog, in de toonkamers van „Boeatan” te 's-Gravenhage, Griseesche *tjindèn's* te hebben gezien, die erg aan verschrompen onderhevig waren en waarvan de schrille kleure deden denken aan de goedkoopste aniline-verfjes. Mocht hierin na dien geen verbetering zijn gekomen, wat helaas niet waarschijnlijk is, dan zou ook deze tak van kunstnijverheid ten eerste gediend zijn van een op Java eertlang op te richten proef-verf-station, welke de kwijnende batikkerij er zooveel van noode heeft.

Naar wij uit bovengenoemd artikel lezen, steunt de *tjindèn*-weverij te Grèsik vooral op bestellingen uit de kraton te Soerakarta. Een vrouw, op wie de kunst van geslacht is overgegaan, treedt als aanneemster op. Toevalligerwijs woont zij in de kampoeng Pakelingan, de oude wijk der Kelings. Zij weeft zelve en besteedt een deel van de bestelling uit aan andere vrouwen.

Er worden *kains*, *saroengs*, *slendangs* en buikbanden (*saboek*) geweven, van de navolgende patronen: *djamprang*, *tjikrak*, *limaran*, *goenoeng goentoer*, *oejah sawoekoe* en *bantoeoe*.

Het werken op bestelling is hoofdzakelijk. Men brengt wel *tjindèn's* ter markt in Grèsik en Soerabaja, maar zij vinden weinig aftrek. De gewone klacht wordt ook daar gehoord: de menschen koopen het goedkoope import-goed. Wij maken ons echter sterk, dat, zoo de Griseesche *tjindèn's* typisch Javaansch van teekening, tevens goed van bewerking en kleur zijn, zij ook in Europa voor kleeding- en versieringsdoeleinden zekerlijk koopers zullen vinden, evenals het eigenaardige *plangi*-werk (uitsparingsarbeid door middel van het sterk omrijgen van gedeelten eener geweven doek), dat ook te Grèsik vervaardigd wordt.

De heer Kern teekent hierover aan:

„Het bedrijf is in handen van een Arabischen handelaar te Soerabaja; hij heeft in Grèsik een Javaanschen gemachtigde, die in opdracht van hem, sedert vele jaren, *plangi's* vervaardigen laat. Het bedrijf geeft, hoewel niet doorlopend, aan verscheidene kunstnijverers

DANSSCHOOL „DUINOORD”

De Heer en Mevrouw BROK

ARCHIMEDESSTRAAT 64 - TEL. 37007

DEN HAAG

Gevestigd sedert 1912

Prive-Lessen

voor elken leeftijd, dagelijks en op ieder gewenscht uur a f 2.50 per lesuur; 2 personen f 3.50. Vanaf heden dagelijks inschrijving van nieuwe leerlingen voor den Voorjaars-Cursus.

J. F. SNOECK, Zeestraat 51-53

DEN HAAG TELEFOON 13000

Electrische- Gas- Kolen-

Haarden - Kachels - Fornuizen

Vertegenwoordiger van de

N.V. Spaarkachel- en Haardenfabriek

voorheen E. SMIT Jzn. HEERENVEEN

WANNEER U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wendt U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen - Desgewenscht verzorgen wij mede voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor Uw GROOTE OPLAGEN, onze prima snelpersen voor die tijdschriften waarbij het vooral op KUNSTDRUK aankomt

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

P. DE KAT ANGELINO

MOEDRA'S OP BALI

MET 60 TEEKENINGEN VAN TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. f 9.— geb. in geh. linnen f 11.50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelve geteekend. Met goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.” S (N. Rott. Crt.)

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

HOTEL-RUBRIEK

APELDOORN

Hotel VAN DER BURG

1ste en oudste huis ter plaatse Modern comfort
5286 Volledige pensionprijs f 5.-

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Dir. bij Schov. B. 5038 Str. k. en w. op de logeerkerk
Pension PETRONELLA, G. Reijnsstr. 36-38. 16 k. Logies m. ontb. f 2.50 p. p. p. d. Ook afz. Etage. f. huur. 531 H. A. LEBBING, Cuisinier

Hotel Rest. „DUINOORD“, Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR
Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035

HILVERSUM

Pension „PATRIA“ Lindenheuvel 2 Telefoon 2198
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
Aanbevelend, N. J. van Rangelrooy

BESCHIKBAAR.	BESCHIKBAAR.
BESCHIKBAAR.	BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor Diners aan huis bezorgd

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen

zoals zoovelen vóór U overtuigd werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (Batavia)

Oudste en modernste Hotel ter plaatse
ZEER BILLIJKE TARIEVEN

handen werk. De Arabier verstrekt de zijden stof; voor de rest, totdat het werkstuk gereed is, heeft de gemachtigde te zorgen.

„Er worden alleen slendangs gemaakt. De Arabier voert de plangi's uit naar Palembang, wat wel opmerkelijk is, aangezien de kunst van het plangi-maken ook daar beoefend wordt. Vroeger werden zij uitgevoerd naar Soerakarta, doch dat heeft opgehouden.

„Hoewel gewoonlijk zijde als grondstof gebruikt wordt, komt het ook voor, dat men plangi-werk maakt op katoen.”

Deze laatste zinsnede is in het tijdschrift „Djawa“ cursief gedrukt, waarschijnlijk om de zeldzaamheid van 't geval. Wij herinneren ons juist bijzonder mooie, katoenen plangi's uit Palembang afkomstig, gezien te hebben, breede slendangs met mooie palm-motieven, zéér decoratief van kleur.

Zouden deze ook in Gresik vervaardigd worden? Of maakt men daar voornamelijk de gewoonlijk zéér bontgekleurde, ragfijne zijden slendangs, welke bij voorkeur door rongengs (kampong-danseressen) gebruikt worden?

„Boeatan” zal zeker niet nalaten zowel den heer Kern als den Regent van Gresik in deze om nadere inlichtingen te verzoeken.

Niasbeeldjes en Negerplastiek

„Negerplastiek” schijnt tegenwoordig in de mode te zijn. In het Stedelijk Museum te Amsterdam is kortelings een tentoonstelling er van geweest, waar de bezoekers storm liepen en fabelachtige prijzen werden gegeven voor deze zeer primitieve kunstuitingen; honderden guldens voor een klein stukje! Te Laren wordt er handel in gedreven en verschillende, aan kunst gewijde tijdschriften en bladen wijden er lange, interessante beschrijvingen aan.

Een „volkenkundige”, die aan deze mode meedoet en meende dat de negers uit „West-Indië” afkomstig zijn, hoorden wij onlangs de opmerking maken: „Waarom er in de Toonkamers van „Boeatan”, die toch Oost- en West-Indische kunstnijverheid vertegenwoordigt, geen „negerplastiek” te zien is? Op het antwoord, dat de weinige nakomelingen der Afrikaansche slaven in Suriname en Curaçao zich daar weinig mee bezighouden, kwam de vraag: En de bewoners van Nederlandsch Nieuw-Guinea dan?

Een artikel van P. B. in „De Indische Verlofganger” van 14 dezer, met afbeeldingen van Niasbeelden deed ons aan die modegril denken, waar deze o.m. schrijft:

„Ook levenloze voorwerpen zijn naar primitieve volksofbeelding beziel door geesten of althans behept met magische kracht. Zij zijn van nature daarvoor bestemd, maar kunnen ook opzettelijk daarvoor geschikt worden gemaakt, inzonderheid door den daaraan gegeven vorm.”

Zouden de produkten van negerplastiek op sommige Westersche zielen thans een dergelijken, magischen invloed uitoefenen?

Over de Nias-beelden vermeldt P. B. voorts o.a.:

„Kunstvoorwerpen van hoog gehalte kunnen genoemd worden de voorouderbeelden („adoc tsatoea”). Zij zijn vervaardigd van „manawa”-hout (Vitex), omdat de geesten der afgestorvenen zich bij voorkeur in die boomsoort ophouden, wanneer zij de nagelaten betrekkingen willen kwelen, als zij geen voldoende verzorging en vereering hebben gevonden.

„Dadelijk na den dood laten de nabestaanden een „adoc” van traditioneelen vorm vervaardigen, ter plaatsing in het groote huisverrek der woning. Eenigen tijd na den dood verlaat de ziel het menschelek lichaam en neemt de gedaante aan van een kleine spin. In een familiebijeenkomst wordt, onder leiding van den priester, naar dit dicr in de naaste omgeving gezocht. Zoodra de spin gevonden is, wordt het diertje bij het beeld gebracht en de ziel met lokmiddelen ertoe gebracht om in het beeld over te gaan. Dit gelukt alleen den priester, die na langdurige voorbereiding de noodige geschiktheid daarvoor heeft verworven. Bij bijzondere gelegenheden moeten aan het beeld offers worden gebracht, ter voorkoming, dat de geest ontevreden wordt, zijn verblijfplaats verlaat en van uit het woud de nabestaanden gaat bestoken met allerlei kwalen en ziekten.

„De vervaardiging van de „adoc tsatoea” is

GEVESTIGD

Dr. J. W. KOPP

CHIRURG GYNAECOLOGOOG

SPREEKUR 2-3

L. Copes van Cattenburgh 93, Den Haag

niet ieders werk; alleen bedreven kunstenaars zijn in staat den traditioneelen vorm uit stuk hout te snijden.

„Men heeft ook nog andere beeldjes al gelang van de bestemming. Bijv. waakbeelden ter wering van booze geesten uit de omgeving; krijsbeelden ter wering van gevaren op krijgstochten; reisbeeldjes ter beveiliging van reizigers dier-„adoc”, die als verblijfplaats dien van geesten, die kinderziekten hebben veroorzaakt en door den priester zijn verjaagd. Deze beelden, die vaak van zeer expressieve vorm zijn, worden van verschillende soorten hout vervaardigd; enkele ook wel eens van steen.”

Zouden de liefhebbers ook voor deze primitieve kunstwerken een beetje meer dan een beetje kunstplaatje evenveel geld over hebben?

Persoverzicht uit de Indische Bladen

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het georganiseerd communisme.

De Batavia-redacteur van het Soer. Hbl. (14 en 16 Dec. 3de bl.) zet nog eens uiteen hoe Ned-Indië de communistische revolutie georganiseerd was. Het boekwerk in drie deelen „Van belen adelaar tot roode vaan” is in groote mate de handleiding geweest van de communisten in Indië, al van vóór 1924. Al de kleine en groote onregelmatigheden, die we in de laatste jaren hebben geconstateerd, werden onderling saam gebonden door het communisme, dat volgens vast, uit Rusland via Nederland, China, de Straat Britsch-Indië en Arabië geïmporteerd plan arijs de. In wezen precies hetzelfde wat in Rusland tot de groote sowjet-omwenteling in 1917 vóór Men begon met kleine bedrijfontwrichtingen.

Dan hier, dan daar — waar het maar lukken waar de politie kon worden verrast of waar haar waarsehwingen en aanwijzingen negatief omdat men zijn oude, trouwe menschen meende te kennen dan zij — braken stakings voorafgegaan door wonderlijke ontslagaanvragen van werklieden, die al bijna pensioenrijp waren. Men brak zich het hoofd niet met die verrassende verdwijningen, schoof ze op „den aard van de Inlander” dien je nooit leert peilen en dan kwam de stakingen. De drukkers- en zetterstakingen in Batavia, Semarang, Soerabaja, Djokja en de doeng schénen alle een zichbare onmiddellijk aanleiding hebben, maar hadden inderdaad naar thans vast staat, een communistische actie grond en oorzaak. Toen kwamen de grootere stakingen, waarbij de agitators al wat meer wonden aan den dag traden. Men kreeg stakingen, stakingen bij de vrouwenverenigingen in de machine industrie onder communistische leiding en beweegkracht. Men gaf zich niet meer de moeite om eerst een aanleiding uit te den: die werd pas ontdekt toen art 161 bis toegepast op de raddraaiers en die men preventief gezet had. Ze hadden haar toen pas noodig dreigende straf te ontgaan. Hetgeen hun lukte. Tegelijkertijd werd de bommen-fabriek geïmporteerd. Het eerst geschiedde ze in Cheribon, maar volgens een recept dat via China en Rusland was geïmporteerd. De politie vond de recepten in Atjeh, op Sumatra's Westkust, Batavia, Cheribon, Soerabaja, die uit het Sowjet-rijk verzonden. Ze waren vergezeld van brieven in Hollandsch, Russisch, Maleisch en Javaansch. Hierbij betrokken. Velen stonden uit den der geïnterneerden, die het interneeringsbeleid onder den vorigen landvoogd hadden weten ander te krijgen in een tot externeering. De eerste wroeter onder hen is Semaoen. Na de staking te Soerabaja in de machine-industrie ontdekte een uitvoerige instructie per brief van Semarang die een volledig verder plan-de-campagne hield. Na gewezen te hebben op den tot dan plaats gehabenden voortgang in de actie, vestigt de ver de aandacht op drie centra, die thans het doelwit dienen te vormen: 1e het politieke, 2e militaire, 3e het economische, materieele. Buitenzorg vormde het eerste, Bandoeng het tweede, de Solovallei met Soerabaja als toegangspoor het derde. In West-Java moest worden worden, zonder Oost-Java te verwaarloosen.

C. HOOGENDOORN BOUWT HEERENHUIZEN

op Duinzicht, vrije grond, in prijzen van f 11.500 tot f 25.000
volgens ontwerp van de Architecten VERSCHOOR en VAN DER WEELE

Inficht.: Directieket einde Oostduinlaan en leplaan 201, Den Haag: Tel. 15167 en 33227

... hadden de particuliere ondernemers in het materiele centrum" al sedert eenigen tijd den tijd aangeboden tegen de extremisten. Men ont- ze en hield ze ontslagen door onderling voe- gende te houden. Eerst toen volgden de bekende ralaire voor de militaire en burgerlijke lands- maanen en ambtenaren van locale ressorten, die al degenen met ontslag dreigden, die lid van de bekende communistische organisaties. Dit den tijd stammen *relletjes onder militairen*. Dit zal geen militaire autoriteit gevonden worden thans het communistische gestook, b.v. in Ma- ang en voór dien elders, als iets onzinnigs af- . Nu erkennen de briefschrijvers eenstemmig de actie geen gemakkelijke is. Zoo wijst een ructie er op, dat, in tegenstelling met Rusland, slechts één centrum van betekenis had, en and met zijn twee centra (Den Haag het poli- e, Amsterdam het militaire), Indië er drie tellt. voorts dat de agitators slechts beschikken over ke verzetmiddelen. Maar, zoo zeggen ze — en heeft het in bedekte termen op allerlei nderingen kunnen hooren herhalen — ge hebt acht van het aantal en de kracht van plaatse- ontevredenheid. Zoekt de zwakke plekken in staatkundige en maatschappelijke koloniale uit en begin daar het eerst. Dat vorme de oefening. Er moeten zich eenigen opofferen! *het is deze vooroefening welke we in de vorige heb hebben beleefd. De groote opstand moet in —1928 komen.* Dit is wonderlijk eensluitend de medio December geseinde uitspraak van enen in Nederland, dat dit slechts het begin reeks, die „tot de eindoverwinning op het talisme, het imperialisme en de overheersching oeren”.

Java-Bode (11 Dec.) bericht de *vrijspraak der gsteiders* te Soerabaja, ook bij de Droogdok- chappij. Het bekende art. 161 bis S. W. B. is, aanvankelijk het corresponderende artikel nderland in dit opzicht vaag. Het Kantoor van heeft zulks begrepen: een jurist is belast een speciale studie ter zake, mede aan de hand de voorbeelden der wetgeving in het buiten- . Het *Soer. Hbl.* bevat artikelen over „Gelegen- trafrecht” (13 Dec. 2de bl.) en over „Auto- sche strafvermindering” (17 Dec. 3de bl.).

„Imperialisme”.

Samatra Post (23 Dec.) bespreekt de verkla- van den Chineezee generaal *Chiang-Kai-Sjek* anton, waarin o.m. gezegd wordt dat ook in re landen het „imperialisme” moest verdwij- en de Chineesche natie daaraan het noodige meehelpen. Afgezien van de praktische overwe- dat China nog heel veel binnen eigen grenzen gelen zal hebben, voordat het er aan kan gaan zich met andere landen te bemoeien, zoo loch ook een groot bezwaar tegen de theore- stelling, omdat de *vergelijking tusschen na en de omringende landen* niet opgaat. Het schelen over een ander volk, zonder zich aan de eele verantwoordelijkheid iets gelegen te laten en, is verwerpelijk. Het direct of indirect be- rchen van een volk met als ondergrond louter icht, is verwerpelijk. Maar het buiten zijn „fabrieken” treden om stukken van de wereld dienst- ar te maken aan de productie en daarmee ge- ond gaan de opheffing van een volk, is in ed-Indië groot onderscheid tusschen China en nd-Indië. De bemoeienissen van „buiten af” met uren waren slechts gericht op handelsvoordeelen, bemoeienissen van „buiten af” met Ned.-Indië dat aanvankelijk ook, maar zijn geleidelijk op gericht geworden door gelukkige samenwer- den te komen tot een welvarend land. Wie dat in algemeen tegenspreekt, kan — meent de S. P. niet te goeder trouw zijn. En daarom ging de eesche generaal veel te ver in zijn generalisee- ende landen.

Centgraaff schetst in het *Soer. Hbl.* (14 en 15 3de bl.) „De toestand in China,” het *Bat. laats* (16, 17 en 20 Dec. 2de bl.) schrijft over de *Java-Bode* (15 Dec. L.N.) vraagt aan- voor het feit dat Ned.-Indië manschappen art aan de Kuo Min Tang te Canton.

Nationalisme en communisme.

„Ind. Crt.” (*Deli Crt.* 23 Dec.) had een onder- met den bekenden nationalist, dr. Soetomo, in de oorzaken en de betekenis der commu- nische onlusten worden besproken. Sprekende

over de oorzaken van het verzet, zeide dr. S. o.m., dat hij en zijn politieke vrienden ervan overtuigd zijn, dat er wel degelijk *redenen tot ontevredenheid en ontsiening* bestaat voor de Inlandsche bevol- king. Deze ontevredenheid is algemeen, maar komt vooral tot uiting in de desa's, omdat de desabevol- king het meest te lijden heeft van zekere bestuurs- maatregelen, welke haar bijzonder zware verplich- tingen opleggen. Als voorbeeld noemt hij slechts *het passarwezen*. Het is zeker noodzakelijk geweest, dat de passars hygiënischer werden ingericht dan vroeger het geval was. Maar de onnoodige ver- fraaiing van de passars, die door de desabevolking betaald moet worden, gaat boven haar financiële draagkracht, evenals de *bedrijfsbelasting en nog enkele andere belastingen*. Deze bedragen inder- daad misschien enkele centen per dag, maar dit bedrag groeit tot gulden uit in den tijd van een maand, terwijl de inkomsten van den gewonen desaman zoo uiterst gering zijn. Ook voor de desa- scholen, met haar zeer elementair onderwijs, wordt de desaman betrekkelijk zwaar belast. En zoo zijn er nog veel meer diensten en verplichtingen, welke het leven van den eenvoudigen desaman zoo zwaar maken. Spr. heeft slechts enkele voorbeelden ge- geven, maar er zijn er nog véél meer. Ook onder de *Inlandsche ambtenaren* heerscht in meerdere of mindere mate ontsiening. Tijdens het Java-con- gres heeft dr. Soetomo verscheidene regenten ge- sproken en er was er geen enkele, die geen grieven tegen het bestuursbeleid had. Dit durven zij hem wel vertrouwelijk te vertellen, maar gezien de be- staande verhoudingen worden dergelijke klachten bijna nooit publiek. Een verlicht en ontvoogd regent zei hem, dat hij den toestand voór de ontvoogding eigenlijk prefererde boven den huidige. Vroeger stond hij onder een assistent-resident, maar thans staat hij practisch onder een controleur. Spr. wist dan ook, dat als gevolg van die vrijwel algemeen heerschende ontevredenheid, explosies, als waar- van wij thans getuigen zijn geweest, niet konden uitblijven indien er geen radicale *koersverandering in het bestuursbeleid* zou komen. Voor communis- tische leiders of wie zich daarvoor uitvegen, was de ontevreden massa gemakkelijk te bewerken, of- schoon spr. ook erkent, dat velen door *intimidatie* gedwongen zijn om aan de verzetsbeweging deel te nemen. Al die opstandelingen weten van het eigenlijke communisme niets af. Nu geldt die onte- vredenheid niet het Nederlandsch bestuur, maar het bestuur als zoodanig. Spr. is overtuigd, dat onder een Javaansch bestuur hetzelfde geschied zou zijn al thans en misschien in veel ergeren vorm. Waarom heerscht juist in de Vorstenlanden, in Solo en Djocja de grootste ontsiening? Omdat daar nog steeds de drukkende feodale toestanden heerschen, welke door de regering bestendig worden. Het verzet gaat tegen het stelsel, maar niet tegen het Nederlandsche gezag. In de Vorstenlan- den bijv. hebben altijd ordeverstoringen plaats ge- had en vandaar zijn de bekendste communisten af- komstig, als Prawirosardjono en Marco. Zoo be- list mogelijk zeide dr. Soetomo verder: Wij staan vierkant tegenover het communisme en de commu- nistische actie, ook al erkennen wij, dat er reden bestaat voor de tot uiting gekomen ontevredenheid. De beste wijze om aan die ontevredenheid uiting te geven, is volgens de nationalist, niet het geweld. Dit dient te geschieden door „*auto-activiteit*”, waaronder de nationalist verstaan: de *physieke, economische en morele weerbaarmaking van het Javaansche volk*. Op het eindpunt der ontwikke- ling ziet dr. Soetomo Indië als een onafhankelijk land, onder den intellectueelen Nederlandschen cultuurinvloed, zonder economische onderworpen- heid.

De *Deli Crt.* (23 Dec.) treft in het volledig be- toog het verlangen naar samenwerking, al ziet dr. Soetomo dat uit den aard der zaak op een eenigs- zins andere wijze dan wij Nederlanders. Want wij begrijpen niet — ook met volkomen vertrouwen in de goede bedoelingen — waarom men eerst Javansche- of Inlandsche officieren en politie-com- missarissen wil hebben en eerst daarna onderwijs en niet: eerst onderwijs en Inlandsche bestuurs- ambtenaren, medici, ingenieurs, rechters, land- bouwkundigen enz. enz. Als het gaat om de phy- sieke, economische- en geestelijke weerbaarmak- ing, dan is dat laatste meer voor de hand liggend. En dan moet de D. C. toch van het hart, dat er in de laatste 15 jaren op dit gebied toch heel wat ge- geschied is. Dat we met reuzenschreden vooruit zijn gegaan, zoo snel zelfs dat men op een enkel gebied van overijling kan spreken. Dit alles kan niet zoo

Onze RECLAME SERIE
**COLBERT-
COSTUUMS**
naar maat
f 68.-
NIEUWE
VOORJAARS STOFFEN
1927 5030
C. H. ERNENS VALERIUSSTR. 39 DEN HAAG
h. Danckertstraat
TELEFOON 34836

WAAROM

vestigen zich zoovele oud-Indischgasten te Brussel

OMDAT

het klimaat er veel zachter is;
Brussel meer biedt dan welke andere stad in Nederland;
vooral omdat de belastingen er veel lager zijn.

VRAAGT

de brochure: „*Waar zal ik mij vestigen?*” aan het Office „INSULINDE”, 57 Boulevard Botanique, Brussel, het eenigste Nederlandsche bureau in vaste goederen, assurantie's en hypothecken in België.

Bijkantoor: Woningbureau „De Concurrent” Thomsonlaan 52, Den Haag, alwaar ook de brochure gratis verkrijgbaar is.

Muziekhandel DAJOS BELA
Badhuisstraat 619 - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190
SCHIEVENINGEN, 's GRAVENHAGE.
GROOTE VOORRAAD RUIME KEUZE

Columbia- Odeon, Musica- Linstrom- Beka- PLATEN en MACHINES		Violen Mandolin. Banjo's, Guitaars, Snaren, On-erdeel. Piano Muz
---	---	--

HUURKOOP SYSTEEM 5313
Speciale machines en verzending voor INDIË.
EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

Ontbreekt het U aan gelegenheid onze Koloniën te bezoeken, neem dan een abonnement op het rijk geïllustreerde Maandblad S

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw

Abonnementsprijs 20 Gulden per jaargang
Directie en Adm. Nobelstraat 20, Den Haag

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a
DEN HAAG

TELEPHOON
14427

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

BRIEVENBUS -
PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclamedrukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS-
HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zoóveel drukwerk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw drukkosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamedrukwerk rondgezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoeidrukkerijtjes en evenmin van Multiplicators, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

KONINKLIJK ZOÖLOGISCH
BOTANISCH GENOOTSCHAP

WORDT LID

VRAAGT PROSPECTUS TEN KANTORE
BENOORDENHOUTSCHEWEG 2
TELEFOON 11292 DEN HAAG

VOOR TAXATIE

van Meubilair, bijvoeging van Goederen, of publieken verkoop van geheele Inboedels,
raadplege men den Auctionair:
W. DOP - Tel. 34957 - DEN HAAG

snel groeien als dr. Soetomo en zijn aanhangers wel zouden willen. Daarvoor is tijd nodig. Maar als de bedoeling ernstig is, dan schijnt de D. C. dat minder bezwaarlijk, mits we het eens zijn geworden over het einddoel. En al verschillen we dien aangaand in schakeeringen, de richting daarvoor is toch duidelijk aangewezen. Juist uit dien hoofde is van overtuigde nationalistien, volle, hartelijke medewerking te eischen.

Wij vestigen de aandacht op het Soer. Hbl. (13 Dec. 3de bl. Z.): „Historie van Gezag ter Sumatra's Westkust" en „De groote waan". De Deli Crt. (21 Dec.) veroordeelt onder het hoofd „Het bestuur en de bevolking" het nog voorkomend machtsmisbruik jegens ondergeschikten.

De regeling van het arbeidscontract.

Op 1 Jan. 1927 zou de wettelijke regeling van het arbeidscontract, die op 29 Juli 1925 door den Volksraad is aangenomen en die in Staatsblad 1926 No. 335 is afgekondigd, in werking treden. Deze regeling van het arbeidscontract houdt — volgens De Loc. (18 Dec. blz. 34) — een groot aantal bepalingen in, welke voor den werknemer en den werkgever van belang zijn en die met name ieder werkgever behoort te kennen, omdat het verzuim daarvan kennis te nemen, zou kunnen leiden tot ernstige schade in zijn bedrijf. Ieder, die in Indië personeel in zijn dienst heeft, moet deze regeling kennen. Men raadplege de in den boekhandel verkrijgbare J. S. W. B.-uitgave van mr. G. H. C. Hart, die een zeer degelijke bespreking van de regeling geeft; men schaffe zich het Stbl. 1926 No. 335 aan en men ga voorloopig geenerlei dienstovereenkomst aan, welke ook, zonder zorgvuldig advies van een juridischen raadsman.

Domesticatie van den Paradijsvogel.

Het Bat. Nwsbl. (15 Dec.) verneemt dat de Directeur van den Soerabajaschen Dierentuin zich naar Buitenzorg heeft begeven met eenige levende paradijsvogels, bestemd voor den heer Van Meurs aldaar, die zich bezighoudt met wetenschappelijke proeven tot domesticatie van den paradijsvogel. Hebben deze proeven metertijd succes, dan zullen de meeste der ruim 80 bekende paradijsvogelsoorten voortaan kunnen worden gekweekt, waardoor zij niet langer met uitsterven worden bedreigd. Hetzelfde is reeds in Europa, Amerika en Afrika op den zilvervos en de struisvogel toegepast, welke thans door doelmatige domesticatie van den ondergang zijn gered. Lukken bovengenoemde proeven, dan wordt tevens vanzelf een einde gemaakt aan de jacht op die vogels en dus ook aan de invasie in Nieuw-Guinea der weinig scrupuleuze vogeljagers, die steeds een gevaar waren voor het welzijn en zelfs voor het voortbestaan der bevolking van Nieuw-Guinea.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Zien, hooren en denken.

Onder dit hoofd schrijft de persoon, die zich „Tee Jee" teekent, in de „Perniagaan" van 5 Juni 1926, dat vóór het vertrek van de heeren Tjokroaminoto en hadji Mansoer van Tandjong Priok naar Caïro, ten einde aldaar, in opdracht van een groote Islamische groep in Ned.-Indië, het Chalitaat-congres bij te wonen, in de Mohammedaansche samenleving reeds voorspeld werd, dat de arbeid dier heeren niet bepaald omvangrijk kon zijn.

Op dat congres toch is de Arabische taal de voertaal en de heer Tjokroaminoto is niet sterk genoeg in die taal om zich daarin op een congres te uiten. De voorspelling, waarvan boven sprake is, wordt blijkbaar bevestigd door het van de beide heeren ontvangen bericht, dat zij de reis naar Caïro niet zullen voortzetten, aangezien de eindbeslissing van het congres toch te Mekka wordt genomen.

Volgens de meening van den schrijver moeten de Ned.-Indische vertegenwoordigers dien loop van zaken te Mekka hebben vernomen en maakt hij uit het bericht op, dat men, vóór het vertrek uit Ned.-Indië, zich niet voldoende op de hoogte van de bestaande toestanden heeft gesteld, eene omstandigheid, waaraan hij groote betekenis hecht, aangezien de Mohammedaansche bevolking met groote geldelijke inspanning hen in staat heeft gesteld de reis naar Mekka te maken.

Het motief, dat de heer Tjokroaminoto aanvoert voor het niet-voortzetten zijner reis naar Caïro acht de schrijver geen verontschuldiging, welke zoo

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer getast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwasschen. Voordeelige prijzen.
Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
Gevestigd A. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 1360
Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

maar voetstoots kan worden aangenomen, in erkenning genomen de groote geldelijke opoffering welke men zich heeft getroost en de belangrijke aangelegenheden, welke in elk geval op het congres worden besproken.

Ook ingeval de eindbeslissing te Mekka valt, dit feit nog geen reden om niet naar Caïro te gaan, waar men op het congres kan luisteren naar de gedachtengang van zoovele aanwezige bekwame vertegenwoordigers uit de Islamische wereld.

De heer Tjokroaminoto heeft persoonlijk bekendgemaakt dat het congres van het hoogste belang voor den Islam en het valt dus wel op, dat, tegenstaande de vele vertegenwoordigers van de Islam zich met ernstige aangelegenheden te bezighouden, de heer Tjokroaminoto meent derwaarts behoeven te gaan, omdat de eindbeslissing te Mekka valt.

Het vertrouwen, dat de groote Mohammedaansche groep in Ned.-Indië, welke de gelden bijeenbracht, in den heer Tjokroaminoto heeft gesteld, wordt door hem wel licht ingezien.

Had de heer Tjokroaminoto, tijdens zijn afwezen op Java, de meening geuit dat de reis niet nut zoude hebben en had hij toenmaals niet mededingers voor die reis geweerd, dan zou het zwijgen er toe kunnen doen, doch nu hij te Mekka denkt te verblijven, vraagt de schrijver zich onwillekeurig af of het de bedoeling der opdrachtgevende groep is geweest om den heer Tjokroaminoto, voor hare rekening, een bedevaart naar Mekka te laten maken.

In de „Perniagaan" is reeds herhaalde malen gewezen op de kwaliteit van den heer Tjokroaminoto als volksleider en op de wijze waarop hij zijn eigen belang behartigt, terwijl het niet nodig wordt acht te herinneren aan het tot hem gericht verwijt van den heer Darsono over zijne geldverslindng.

De schrijver acht dit alles voldoende bekend. Wanneer, wegens gebrek aan vertrouwen zijde der massa, de heer Tjokroaminoto niet de vooruitspringende positie zal innemen, die hij vroeger genoot, dan zal het gevolg daarvan zijn dat zijn naam niet meer zal worden genoemd.

Zoolang de schrijver hem in de moderne beweging zag optreden, heeft hij nooit twijfelachtige handelingen waargenomen, zoodat hij zich zeer verheugen, wanneer de heer Tjokroaminoto bestuften kon zich ten goede te keeren.

De schrijver acht het oogenblik gekomen er te wijzen, dat de Mohammedaansche bevolking cogen goed openzet en de handelingen nagaat die volksleiders, die de bewijzen hebben gegeven van ook hunne eigen zakken te kunnen vullen tot nadeele van het volk.

Hij wil niet duidelijk maken of de handelingen van den heer Tjokroaminoto al of niet behooren te zijn, omdat het volk zelf wel weet, dat de verzamelde duizenden guldens aan reiskosten geen zand tegenwoordigen en niet zijn gegeven om den heer Tjokroaminoto eene aangename reis naar het verre land te bezorgen.

De Inlander, die ter bedevaart gaat, moet wat inspanning aan den dag leggen alvorens hij reiskosten bijeen heeft gebracht, doch de heer Tjokroaminoto kon, na veel grootspraak in de Geringen, het geld bijeen krijgen en daarna de med's graf bezoeken.

Het zal de vraag zijn, zegt de schrijver, den heer Tjokroaminoto, na het gebeurde en na zijn terugkeer, nog als leider zal erkennen.

Hij is zoo glad als een aal en als het reisverhaal wordt ingediend, waarin hij zijne fouten wel zich zal afschudden, zal men voorzichtig moeten zijn, wil men althans niet in nieuwe fouten vallen.

Hij is vaardig met de pen en weet met zijne halen de harten van velen te winnen.

Zijne handelingen weet hij zoodanig in te richten ten dat zij buiten de strafwet vallen, doch als hem het vertrouwen ontzegt, dan kan die straf ook voldoende worden geacht.

Men zou hem kunnen vragen of hij de taak van vertegenwoordiger behoorlijk heeft vervuld, daarbij van hem kunnen worden geschen dat eene billijke rekening en verantwoording van de uitgegeven gelden, ook van de kleinste uitgaven, overgelegd.

Zang, Hygiën. spreken

Declamatie - Ademgymnastiek
Behandeling van spraakgebreken

HENRIETTE J. ALMA

Gewezen assist. van Jeanne van Oldenbarnevelt, Berlin.
Spreekuur DINSDAGS en VRIJDAGS 1 tot 2.

Swaelinckstraat 185 - 's-Gravenhage

Aanbevelingen van H.H. Doktoren.

5776

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Chineesche en de Europeesche vrouw.

(Slot).

Voor den man is het sluiten van een huwelijk een plicht.

Wanneer hij daartoe overgaat, dan is het, om die wijze van leven als in zijn belang beschouwt en bereid is de plichten van het familieleven te aanvaarden.

Bij de geboorte van eene dochter staat zij onder verantwoordelijkheid van den vader, welke aansprakelijkheid overgaat op den man, zoodra zij in het huwelijk is getreden.

Merkt deze, dan treedt de zoon op, terwijl, als hij niet aanwezig is, de moeder beschermd wordt door haar vader of door den broeder van haar man. Het familieverband in China kan men in zeker zigt vergelijken met een ketting, waarvan geen ring kan worden uitgeschakeld.

De schrijver persoonlijk verkeert in het navolgende geval.

Hij is gehuwd en heeft één dochter, waarvoor hij af hare geboorte heeft gezorgd.

Wanneer zij morgen den dag trouwt dan neemt hij echtgenoot die taak over.

Wanneer een zoon geboren en komt de man te val dan treedt de zoon als zijn vervanger op, doch het geval geen zoon aanwezig is, neemt de vader weder zijne dochter in huis en zorgt daarop op dezelfde wijze als vóór haar huwelijk.

Wanneer de echtgenoot en de vader van de vrouw overlijden, dan is de broeder van den man als verzorger van haar op te treden, om zij zelve eenigst kind en kinderloos is.

Deze voorschriften zijn Chineesche gebruiken, die niet zwaar drukken en zonder dwang worden opgesteld.

Chineesche familieverhoudingen verschillen met die van de Westerschen.

De Westersche vrouw heeft iets mannelijks in haar optreden, neemt aan den strijd om het bestaan en draagt dezelfde verantwoordelijkheden als van den man.

De vader tijdens de jeugdperiode haar verzorgend, doch, als de studietijd is afgelopen, voorziet zij op energieke wijze in haar eigen levensbehoeften.

Zulk eene zelfstandigheid is haar huwelijk een dringende eisch.

Wanneer zij gehuwd zijnde, steunt zij ook wel op haar echtgenoot, doch wordt die steun op een of andere wijze teruggevoerd, dan kan zij weer terecht in de groep der werkzoekenden en is zij de concurrent van den man.

Wanneer de Chineesche vrouw zich in diezelfde richting wil bewegen, zal rekening moeten worden gehouden met de toestanden, zooals die door den tijd zijn aangegeven, doch, zijns inziens, laat zij de Chineesche adat, bij handhaving van de eeuweninstellingen, ook nog wel ruimte voor veranderingen.

Zo kan bijv. de man de gewoonte om zijne vrouw als eene slavin te bejegenen en de zaken van haar om te behandelen zeer goed wijzigen en het ongewoon gevolg vermijden dat iedere partij haar eigen weg gaat.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

De Indische Post.

ONZE VERGROOTINGEN NAAR OUDE
FOTO'S ZIJN IN GEHEEL INDIË BEKEND

VRAAGT PRIJSOPGAVE BIJ 5204

C. J. L. VERMEULEN
TOUSSAINTKADE 20 DEN HAAG

Al die „medeplichtigen” stelt schr. voor te straffen met *tewerkstelling als heereendienstplichtigen*.

„Er liggen in het Zuid-Bantamsche in de nabijheid van de verzetsstreek uitgestrekte wildernissen, die van buitengewone beteekenis zouden kunnen zijn voor de groote cultures, wanneer ze maar wat toegankelijker waren. Nu wordt de ondernemer nog afgeschrikt door de moeielijke bereikbaarheid van dat gebied. Welnu — laat de bevolking der verzetsstreek veroordeeld worden tot het aanleggen van een paar groote wegen door dat terrein. Kampongsgewijze onder de kamponghoofden en met strenge militaire bewaking moet ze daar te werk worden gesteld, en heel duidelijk moet haar daarbij aan het verstand worden gebracht, dat deze gedwongen arbeid het gevolg is van haar oproerige houding. Voor voeding enz. moet elke kampong op haar beurt zorgen; van loon of vergoeding is natuurlijk geen sprake, en nog veel minder van eenige vrijstelling of gelegenheid tot afkoop. Rijk en arm, deftig en eenvoudig, hadji en godsdienstleeraar — *aan den weg*. — Ze deden mee met den opstand, dus deelen ze nu ook mee in de straf daarvoor.

Schr. is overtuigd, dat zulk een strenge (maar ook billijke?) algemeene maatregel wel een blijvend indruk zal maken op het volksbegrip. Meer dan de zware straffen voor eenige belhamels.

Statistisch jaaroverzicht van Ned.-Indië.

Bij de Landsdrukkerij te Weltevreden is blijkens een aankondiging in de „Loc.”, verschenen de jaargang 1925 van het Statistisch jaaroverzicht van Ned.-Indië, uitgave van het Centraal Kantoor voor de Statistiek. Zooals bekend, schrijft genoemd blad, biedt dit boekwerk, dat thans voor den derden keer in Indië verschijnt, in tabellarischen vorm een algemeen overzicht aan van de voornaamste onderwerpen op het gebied van den economischen en intellectueelen ontwikkelingsgang van Indië, alsmede van het Staatsbeheer en dat der locale ressorten. Voor de zakenwereld, voor de bestuursorganen en voor iederen in de publieke zaak belangstellende is het der raadpleging waard.

Zoowel op typografisch gebied als op dat van den inhoud komt ook nu weer het ernstig streven naar vervolmaking en verdieping uit. Vele onderwerpen ondergingen uitbreiding of nieuwe bewerkingen, vele ook zijn nieuw. In dit opzicht mag vooral gewezen worden op de onderwerpen bevolking (gegevens van ult. 1925), onderwijs, scheepvaart, loonen, belastingen, vertegenwoordigende lichamen en locale ressorten. De tekst is wederom in 't Nederlandsch en Engelsch gesteld.

I igen Haard.

Het Nr. van 15 dezer brengt eene beschouwing van den hr. J. Koning over „De communistische terreur in Indië”. Het geheele artikel is eigenlijk één doorlopende critiek op het bestuursbeleid naar aanleiding der communistische wandaden op Sumatra's Westkust. Schr.'s overtuigende indruk is dat de Indische Regeeringsmachine in deze tijden van onrust veel te langzaam werkt; de communisten zijn nu eenmaal niet zoo vriendelijk te wachten op het in werking treden van te hinnen opzichte voorgenomen bestrijdingsmaatregelen.

Hetzelfde Nr. van E. H. bevat o.m. ook een zeer waardeerende bespreking van H. F. Tillema's jongste werk: „Zonder tropen geen Europa”, verlicht met enige fraaie, aan dat boek ontleende illustraties.

Indisch Militair Tijdschrift.

De Dec.-afl. opent met eene bijdrage van F. J. P. S. (generaal F. J. P. Sachse), getiteld: De gevolgen der bezuiniging op het Ned.-Indische leger.

Na gewezen te hebben op de bijzonder sterke inkringing van leger- en politietroepen (in 1920 kon men tot handhaving van orde en rust in den Archipel nog beschikken over 55.400 en thans nog slechts over 36.632 man), oppert schr. de vraag of het Indische leger nu wel voldoende berekend is voor zijn primaire taak, onder alle omstandigheden.

„Natuurlijk dat ook de tegenwoordige sterkte voldoende is om wanneer verzet uitbreekt er met de ruwe schoenen doorheen te stappen en alles wat weerstand biedt te massacreeren, maar een dergelijk repressief optreden zal door geen enkele beschaafde natie worden beschouwd als te zijn de meest gewenschte preventieve handhaving van het gezag.”

Met verwijzing o.a. naar de groote werkstakingen en haar gevolgen van eenigen tijd geleden, betoogt schr. dat men steeds moet kunnen beschikken over

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

SCHOENMAKER BLIJF BIJ JE LEEST!

Een oud spreekwoord en een wijs spreekwoord. Alleen in zijn eigen vak kan iemand iets goeds praesteeren. Een bankier heeft geen verstand van den kaashandel, evenmin als een electricien van hondenscheren. Maar allemaal kunnen zij in enkele uren leeren drukken, teminste als men de verzekeringen gelooft der handelaars in

KANTOOR- DRUKMACHINES.

Als men dan zoo'n machine aangeschaft heeft, valt het aanleeren van het drukkersvak lang niet mee, het werk kan niet halen bij dat van een goed geoutileerde drukkerij en slecht reclamedrukwerk is het tegendeel van een reclame. Indien gij echter met uw drukwerk eer wilt inleggen en er de aandacht op wilt zien gevestigd, bestelt het dan bij de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * TELEF. 11987

Fa. H. M. J. VAN DUIJNE

HOFLEVERANCIER OPGERICHT No. 1875
 KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
 TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106

VLEESCHHOUWERIJ

SPECIALITEIT IN
 RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
 VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunstendrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het midden klasse-werk, hetz.g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

TE KOOP VILLA'S GEBOUWD

aan den Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. v. Welylaan.

VILLA'S IN AANBOUW

aan den Waalsdorperweg, van Voorschotenlaan.

VILLA'S NOG TE BOUWEN

van Bepwaarderweg, van Maudricstraat,
 van Ammerslaan.

Prijzen van f 10.000 tot f 50.000. Bouw 1^e klas.

Alle inlichtingen te bekomen:

J. v. GEMERT & Zn., { Tel. 35350, Valkenboschk. 277.
 { Tel. 35437, Herschelstraat 19.

Dr. RABINDRANATH TAGORE
 Het Centrum der Indische
 Cultuur

PRIJS f 0.60 S

N.V. „ADI-POESTAKA” - 'S-GRAVENHAGE

WILLEGEN - Naaimachines

zijn de beste, 5 jaar garantie, f 65.—

Aanbevelend, G. VAN WILLEGEN & Zn.,
 Havenkade 4-6, Scheveningen, Telef. 50844.
 Gesloten Huis.

voldoende bewaking- en bezettingstroepen, zoodat mede reserve's. „Daar niemand kan voorspellen waar of ongeregelde heden of verzet zullen uitbreken, is het al een heel billijke eisch, dat in elke residentie zoo noodig als minimum met een compagnie kan worden uitgerukt...”

Aldus voortgaande ontwerpt generaal S. een schema voor reorganisatie en uitbreiding van het leger; z.i. behoort van den ter wille der bezuiniging thans bestaanden toestand zoo snel mogelijk te worden afgestapt.

Dat aan de verlangens van generaal S. zoo spoedig zal worden tegemoet gekomen, is stellig voor een groot deel te danken aan de ernstige gebeurtenissen op Java en Sumatra, die zijn voorgevallen nadat hij zijn waarschuwend stem liet hooren (het artikel is nl. gedateerd Malang, Oct. 1926, terwijl de opstand op West-Java uitbrak in den nacht van 12 op 13 Nov.).

Overigens bevat het Dec.-Nr. nog o.m. de volgende bijdragen: Eenige beschouwingen over duikboten naar aanleiding van de jongste publicatie van het Deutsche marine-archief over den zeeoorlog in de Noordzee, door Dr. W. Feuilletau de Bruyn. — Een pleidooi voor de karabijn en de klewang, door H. E. Ohl. — Over en uit den werkring van den civiel en militair bestuurder, door P. W. F. Kaniess. (VII. Bemoeienis met het volksonderwijs). — Volksraadoverzicht. — Politiek overzicht. — Overzicht inhoud militaire tijdschriften.

De Indische Mercurus.

19 Jan. Eenige mededeelingen over het conserveren van versche vruchten met rubbermelksap, door Ir. W. Spoor. (Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 29). — Wat is er te verwachten van de selectie van onze tropische overjarige cultuurgewassen? Lezing, gehouden door Dr. C. J. J. van Hall in het Kol. Inst. (met ill.). — Nederlandsche organisatie voor de Internationale Kamer van Koophandel. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoodat de overige geregelde rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een uitvoerige literaturopgaaft over de volgende onderwerpen: Economische zaken — Arbeids- en andere vraagstukken van algemeen belang — Nijverheid, brandstoffen en waterkracht — Delfstoffen en metalen: geologie — Diversen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 25 (18 Dec.). Tropische vruchten in Nederland (ontleend aan een artikel van S. Kalf in „Tropische Natuur”). — Voedings- of handeleggewassen, door D. J. Dibbetz. — De Poenale Sanctie. (Memorie van Antwoord opgesteld door het Volksraadlid J. E. Stokvis naar aanleiding van diens ingediende motie, beoogende de afschaffing van de Poenale Sanctie). — Octrooi-aanvraag voor een werkwijze voor het bereiden van thee en machine voor het snijden daarvan, door K. F. F. J. Jenson. — Bodem en bevolkingsvraagstuk (Overzicht eener voordracht van E. L. K. Schmülling, ontleend aan de „N.R.Ct.”). — Aanteekeningen betreffende den economischen toestand van Sumatra's Oostkust gedurende de eerste negen maanden van 1926. — Het cultuurcentrum Banjoewangi.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 24 (15 Dec.). De ziekten van Hevea Brasiliensis in de wouden van het dal der Amazone, door Prof. Dr. J. C. Th. Uphof. — Kerstboom, door H. J. Wigman (met ill.). — Akar toeba, door Dr. S. C. J. Jochems (met ill.). — Schets van de flora en fauna van het Van Rees-gebergte rondom Albatros-bivak, Noord-Nieuwguinea, door W. Docters van Leeuwen (met aff.). — Brandkolen-vervluchtiging. Een overzicht, door E. Pfeiffer. — De Russische rubber-industrie. — Het Kon. besluit tot wettelijke regeling van het Arbeidscontract in Ned.-Indië, door Mr. G. H. C. Hart. (Uitvoerige bespreking, door A. F. Velders). — Verduurzamen van vruchten met latex, door Ir. J. G. Fol. — Erfdeelen der immigratie en de Java-emigratie naar de Oostkust van Sumatra, door J. Th. Dinger Jr. (Ontleend aan de Ind. Loods).

Locale Belangen.

Het Nr. van 16 Dec. bevat o.a. Opneming van posten betreffende waarborgsommen in de begroting en de begrotingsrekening, door G. — Een orgaan voor Indischen stedenbouw, (pleidooi voor de wenschelijkheid der totstandkoming van een Vereeniging voor Stedenbouw en alle aanverwante

A. VAN DEN HOUDT

BALISTRAAT 38 DEN HAAG

Orthopaedisch en Luxe
 Schoeisel naar Maat

1^e Klas Reparatie-Inrichting Telefoon 1790

vraagstukken, welke zou moeten beschikken over een periodiek, gelijk in Nederland), door Jisko. — De marga-raden in Palembang (slot), door R. B. Günther (ontleend aan het Kol. Tijdschr.).

De Mijningenieur.

Inhoud van jaarg. 1926, No. 12. Aluminium-cement en versmelting van ijzererts in Ned.-Indië door Ir. A. L. ter Braake. — De betekenis van nieuwe fossiele werveldiervondsten bij Boemian door Dr. J. Zwierzycki. (Lezing gehouden op de 4e natuurwetenschappelijk congres te Batavia op 29 Oct. 1926). — De verzorging onzer mijnbouw kundig-geologische onderzoekingen met geneesmiddelen, door Dr. H. J. van Giffen. — Uitvoerslagen van particuliere mijnbouwondernemingen. — Bijlage: Kort verslag van den Dienst van Mijnbouw over het 2e kwartaal 1926.

Zendingsperiodieken.

De Macedoniër. Jan. '27. Overzicht van het Zendingwerk in Ned. Oost- en West-Indië (October 1926), door J. Rauws. — Invloed van de Protestantische Zending op het sociale leven in Ned. Oost-Indië (vervolg), door G. Grosheide. — Van mijn Uitkijk, door D. Pol.

Berichte der Rheinischen Missions-Gesellschaft. 1927, No. 1. Missionarissen freuden in unserm alten, unvergessenen Neu-Guinea.

De Banier. 1926, No. 49. Schetsen uit het leven van Ludwig Ingwer Nommensen, den Apostel der Batakkers (vervolg; zie ook No. 5), door J. Hemmers. — Van Heiden tot Christen, door A. Kruyt (slot). — Gedachten over de Bestuursreorganisatie, door P. M. Hooykaas (zie ook No. 50).

De Java-Post. 10 Dec. '26. Zwarte kum (bij de Kaja-Kaja), door H. Geurtjens, M.S.C.

De Tropische Natuur.

Inhoud van jaarg. 1926, afl. 12. Vogellevens in het oerbosch (met gekleurde bijlage en tekstafbeelding), door Dr. H. C. Delsman. — Een Macrosiagon-plant (met aff.), door C. J. Louwerens. — Bikkia grandiflora Reinwardt, (heesters groote, witte, trompetvormige bloemen), door Beumée (met ill.). — Een echte Indische (dedaloe), door S. C. J. Jochems. — Tropische vruchten in Nederland (vervolg), door S. Kalf.

Enkele opmerkingen van ondergeschikten betreffende het Rapport Meyer Ranneft—Huenda door Soerjoningprodjo. (Opmerkingen over landsche verponding, inkomsten- en vischvijverlasting). Bestuursgids. II, No. 2, bl. 1, 1926).

Het tienjarig bestaan der petroleumnijverheid in Curaçao, door F. Oudschans Dentz. (Minyak. Org. v. d. Ver. v. Geëmpl. bij de Petroleum-Industrie in Ned.-Indië, Vle jaarg. No. 2, 1926, bl. 58).

Een kaart van de bevolkingsdichtheid op Java door J. van Roon. (Critische bespreking van schoolatlas Dumont en Poldermans, speciaal wat betreft het blad waarop de bevolkingsdichtheid wordt aangegeven). (Tijdschr. v. Econ. Geschied. Jan. '27).

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en neesche pers over de maand November 1926. Samengesteld door het Kantoor voor Chinese Zaken. Weltevreden, 't Kasteel van Aemstel).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 51, 18 Dec. 1926. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Herman Willem Daendel's laatste levensjaar (met portret), door S. Kalf. (De Ind. Vorlofgang. 21 Jan. '27).

Uit de geschiedenis onzer codificatie, door Mr. van Kan (13. Voltooiing en invoering onzer Wichers' leiding. 14. Een strijd om het adatrecht. 15. Gesluitte wetsgeschiedenis). (Indisch Tijdschrift van het Recht. Deel 124, afl. 6).

Onze Gouvernementsbedrijven (I. Banka en Banka-tinwinning) (De Banier, 1^e Dec. '26).

Indisch Genootschap. Vergadering van 10 Dec. 1926. Heeft Suriname een toekomst? Voordracht door Mr. J. J. W. Eekhout (met gedachtenwisseling).

De huidige stand der luchtvaart. Hoe staat het thans met de luchtlijn Amsterdam—Batavia, door E. L. K. Schmülling. (Deze beschouwingen sluiten aan bij hetgeen dezelfde schrijver over dit onderwerp in het Kol. Weekblad publiceerde). (De Opbouw, 15 Jan. '27).

Gebr. VAN DER LINDE
 Newtonstraat 153 Vlierboomstraat 126
 DEN HAAG - TELEFOON 35151 5358
Verhuizingen - Transporten
Expeditie
 Billijk tarief voor binnen- en buiten de stad

L. DE HOOGH
 ASSISTENT-APOTHEKER
 voorheen Chef „Eenhoorn-Apotheek te Amsterdam
DROGISTERIJ
 Columbusstraat 40 Tel. 34703
 'S-GRAVENHAGE 5372

Verlofgangers-Gepensioneerden!
 Over te nemen **HUUR** en **INBOEDEL**, wegens terugkeer naar Indië: Benedenhuis met souterrain en belétage met badkamer en tuintje; gunstig gelegen, goeden stand, geen overburen; huur f 900.—, inboedel f 2500.—
 Adres: Dr. ROLL, Valeriusstraat 162, Amsterdam. 5408

BOEKAANKONDIGING.
De haven van Sabang, door Henri Moreau.
 De literatuur over deze belangrijke Ned.-Indische haven is verrijkt geworden door een werk in de Fransche taal, dat door een man van gezag op internationaal maritiem en politiek gebied samen-esteld, in groote kringen stellig de aandacht trekt, zal welke het verdient. In onvolprezen helderen geschreven, zakelijk en gedocumenteerd, be-rijkt de schr. ook de groote vraagstukken van de Oosten, en de toekomst van het blanke ras. De raad van het boekwerk hier te laten volgen, ons de beste aanbeveling om er kennis van te maken. In elf hoofdstukken verdeeld, bevatten deze gereenvolgens: Nederl.-Indië, Sumatra, Poeloe, de geschiedenis van de Sanbang-Maatschap-geografische, telegrafische en radiotelegra-fische ligging van Sabang, de haven als maritieme de haven uit een oogpunt van handel en in-dustrie, de ligging ten opzichte van Siam, Sabang de Straat van Malakka, Sabang en Singapore en slotte Sabang, Europa en Azië! In een kort woord Sabang en de Zee.

voor een relatief kostbare ambtenarij. Een schan-de, die te zwaarder zal wegen, omdat zij komt over hetzelfde land, dat Indonesië wel vermocht op te bouwen.”

Nog een belangstellende in de toekomst van Su-riname:

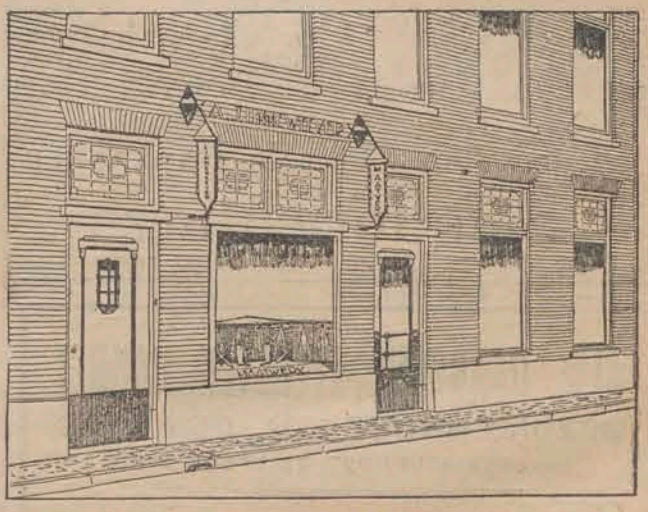
In „De Telegraaf” van 23 Januari, tweede blad, schrijft Prof. Dr. J. G. Sleswijk over „Ziek Suri-namë”. Wij meenen dat het Gouverneur van As-beck was die zei dat het Suriname-vraagstuk een hygiënisch vraagstuk is. Dat is ook meermalen door anderen gezegd. Prof. Sleswijk schrijft: „De ziekte van Suriname berust op de ziekte der Suri-namers.” Dat de gezondheidstoestand in Suriname nog alles te wenschen overlaat blijkt wel uit het artikel van Dr. P. H. J. Lampe „Enkele opmerkin-gen over den sociaal-hygiënischen toestand en de geneeskundige verzorging van Suriname”, in „De West-Indische Gids” van Sept.—Oct. 1926. Men kan dat ook lezen in de artikelen in de N. R. Ct. van 13 en 14 Juli 1926, onder het hoofd „Ongezond of onverzorgd Suriname”, van de hand van den ge-neeskundigen medewerker van het blad, naar ge-gevens van Dr. Lampe. Zeker, men moet beginnen met de menschen gezond te maken, maar al waren allen binnen de landpalen kerngezond, dan nog zou er niet één, maar zouden verscheidene Suriname-vraagstukken overblijven.

BONTMANTELS
 Groote prijsvermindering van chique Bontmantels, in Veulen, Sirkel, Seal Electric, Bisam, Nerz Murmel, Persianer enz. Groote sortering echte Vossen vanaf 125.—. Mantels met bont gevoerd vanaf 1120.—.
 Bontstelen in alle prijzen
 ATELIERS VOOR REPAREREEN EN MODERNISEEREN
JEAN PIEROT 5184
88 VAN SWIETENSTR. DEN HAAG
 GEVESTIGD SINDS 1903

Suriname.

Onder het hoofd „Suriname's uur” schrijft de-ze medewerker van „De Maasbode” belang-rijke beschouwingen, naar aanleiding van Mr. Eek-hout's in druk uitgegeven lezing in het Indisch Ge-schaps „Heeft Suriname een toekomst?”
 Het slot-artikel in „De Maasbode” van 14 Januari, eerste avondblad, willen wij het volgende maken.
 In eenige beschouwingen over de emigratie van menschen naar Suriname, vervolgt de schrijver:
 „Wat de behoefte van Indië aan arbeidskrachten betreft, deze zal door een landverhuizing naar Su-riname relatief niet in het gedrang komen. Want de eerste zal de hoofdstroom der Javaansche land-uitwijking, eenmaal in gang, zich van nature blij-ven richten op Indië's Buitengewesten; en ten opzichte zal de Surinaamsche behoefte aan werk-krachten altijd gering zijn in verhouding tot de overmaat van Indië's overbevolking.
 „Wij van alle chauvinisme, zonder groote woor-dering over de imperiale idee, zij er op gewezen, dat de exploitatie en verheffing van Suriname, als voorgeslaan o.a. door den Ondernemersraad door den heer Eekhout, een vorm van concrete samenwerking der Groot-Nederlandsche gedachte is; een tastbare verwezenlijking ook van de overheid des Rijks in de veelheid zijner weder-zijdse overzeesche deelen, zooals de Grondwetgever die heeft gedacht.
 „Suriname zou daar wél bij varen en ook de Ja-va'sche emigrant. En zeer zeker ook het moeder-land, natuurlijk ook het moederlandsche kapitaal, zich interesseeren zou. Wanneer het tenminste

„Terwijl er groote landen zijn — aldus Prof. Sleswijk — zooals Italië en Duitschland, met we-nig of geen overzeesche bezittingen, die voor het surplus hunner bevolking naar kolonisatiegebied smachten en daar alles voor over zouden hebben, ziet men dat een klein land als het onze, dank zij de energie en den ondernemingsgeest onzer voor-vaderen, beschikkend over een uitgebreid koloniaal bezit, een gedeelte daarvan vrijwel aan zijn lot over laat. Wij dulden niet, dat er door het buitenland critiek op ons beleid als koloniale mogendheid wordt uitgeoefend, wij zijn verontwaardigd indien ten onzent het denkbeeld wordt geopperd, het schijnbaar te veel aan overzeesch bezit van de hand te doen, maar wij steken geen vinger uit om te toonen dat wij ons onze groote verantwoordelijkheid ook ten opzichte van Suriname bewust zijn. Niet dat alles door de Regeering zou moeten geschieden. Integendeel: hoe meer het particulier initiatief tot stand weet te brengen, hoe beter. Maar de passieve houding der Regeering werkte tot nu toe belemme-rend op den particulieren ondernemingsgeest. Deze passiviteit ging zelfs zoover, dat men het aan Ame-rikaansch initiatief overliet (de Rockefeller Foun-dation), een der grootste plagen der Surinaamsche arbeidersbevolking, de mijnwormziekte, te bestrij-den. En dat nog wel, terwijl de zorg voor de open-bare gezondheid en de bestrijding van volksziekten een der eerste overheidsplichten is.
 Door dezen plicht aan vreemdelingen, vertegen-woordigers eener naburige groote mogendheid, over te dragen, schept men bovendien een groot ge-vaar voor de eigen souvereiniteit. Het imperialisme der Vereenigde Staten is waarlijk geen zinledig begrip, en het is voor een expansieve groote mo-gendheid een prachtig voorwendsel voor verdere „pacifische penetratie” of erger, indien ze kan be-weren, dat de kleine nabuur blijkbaar niet in staat is om behoorlijk voor zijn eigen zaken te zorgen.”
 Prof. Sleswijk verklaart verder dat de beweerd-luigheid van de arbeiders in Suriname berust op het feit, dat verreweg het grootste gedeelte hunner aan sleepende ziekten lijdt.

A. J. LINNEWEEVER 5106
 WESTEINDE 32. - OPPER. 1827 - DEN HAAG

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
 Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865
 Geopend van 9—12 v.m. en van 2—4 uur n.m.
 Zaterdag na 12 uur gesloten
 Directeur **A. VAN BOXTEL**
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
 Telefoon van 9—12 10733
 ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat '58

H.H. Werkgevers!
 Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.
 Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:
 Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken-en Weeshuizen, waaronder ook gediplo-meerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegra-fisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder geschoold Personeel.
 De personen zijn allen vrij van militaire plichten
 Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aan-vragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

wanneer het niet wil, het moederlandsche zoo als het buitenlandsche, dan zal men voor de eerste maal ondervinden, dat men heel gemak-kelijk, terecht of ten onrechte, kan fulmineeren met dat kapitaal. Maar dat het ten eenenmale on-tastbaar is, een overzeesch gebied, niet alleen ten opzichte van den particulieren onder-nemer, maar ook ten bate van de gemeenschap, te weten zonder de hulp van het veel aangevocht en gesmaad kapitaal. In dat geval zijn wij over een eeuw zoo ver als nu — ongerekend de overvloedige middelen, die bij wege van onvruchtbare sub-sidies zijn verspild.
 „Wanneer het moederlandsche kapitaal zich af-houdt en het veld laat aan het buitenland-land met name aan het Amerikaansche? Dan zal deze buitenlandse indringing niet kunnen worden gehouden, althans op den langen duur niet. Men zal het niet aangaat tegenover de rest der wereld, die indringing zelfs niet mogen tegenhouden, en haar stijgende behoefte een zoo rijke voorziening als Suriname moedwillig on-derhouden te laten. Maar dan zal men te eeniger oordeel ondervinden, dat, als de economische penetratie is begonnen, andere penetraties niet meer mogelijk zijn. Het is hard, maar het is niet anders. Men zal aan Suriname niet alleen schade heb-ben geleden, maar ook schande beleefd. Een scha-nde die is te berekenen door optelling van subsidies, die tot niets nuttigs, tot meerdere welvaart voor het vaderland hebben geleid, behalve misschien

In dit verband willen wij wijzen op een opmer-king in het artikel „Slavernij” in de „Encyclopaedie van Nederl. West-Indië”, blz. 639: „Achteraf be-schouwd moet de afkeer voor arbeid, die men aan luiheid toeschreef, voor een deel op rekening ge-steld worden van ziekelijke gesteldheid.”

Prof. Sleswijk besluit zijn belangrijk artikel met deze woorden:
 „Er zijn nu rapporten genoeg. De toestand is dui-delijk en de weg is aangewezen. Iet wachten is thans op Regeering en Vertegenwoordiging, in de hoop dat dezen zullen inzien, dat er tegen het ver-waarloosde Suriname een eereschuld valt in te los-sen. Dat men daarmee niet langer wacht.”

In ons vorig nummer melding makende van het bij de Tweede kamer ingediende wetsontwerp tot uitbreiding van de toepasselijkheid van de wet van 10 Februari 1910 (St.l. 55), houdende regeling van het Nederlandsche onderdaanschap van de bevol-

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM.

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve 21,117,340.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transiënten.
— Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en
Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. — Depositos'.
— Rekeningen-Courant. — Aan- en Verkoop van Effecten. —
Administratie van Vermogens. — Open en Gesloten
Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS
Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen voor
grote administraties.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

ALG. HAAGSCHE EFFECTEN HANDEL

BEZUIDENHOUT 131A, DEN HAAG
Hoek BEZUIDENHOUT, TELEFOON 72821

Gratis adviezen betreffende Speculatieve en
Beleggingsfondsen Toezending v. Brochure:

„SPECULEEREN MET BEPERKT RISICO“
op aanvraag.

**Gedurende Beurstijd ontvangst der
Koersen van de Amsterdamsche
Beurs per RADIO.**

R. SCHENZER'S

ALGEMEEN ASSURANTIE-KANTOOR
PAPAVERHOF No. 35
DEN HAAG, TEL. 30070

Belast zich met de vakkundige
behandeling van Assurantie
aangelegenheden van elken aard

OUD INDISCH GAST
LID DER VEREENIGING OOST & WEST

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten dat gij
die levert. Dat bereikt gij alleen door
goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkan. oor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3.

Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuid

Gunstige Tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. V. E. H.**

king van Ned-Indië van Suriname en Curaçao, maakten wij de opmerking, dat Dr. v. Blankensteyn in zijn in 1923 verschenen boek „Suriname“ over het onderwerp had geschreven. Men vestigt er onze aandacht op dat de heer Fred. Oudschans Dentz hem daarin was voorgegaan in een artikel in „Neerlandia“ van September 1920.

Ons wordt de „Schiedamsche Courant“ van 14 Januari toegezonden, waarin het verslag van een lezing met lichtbeelden, door den heer J. F. E. Einaar in het Vereenigingslokaal van de Christelijke jongelingsvereniging gehouden over „de Boschnegers, hun zeden en gewoonten“. Onze lezers zullen zich herinneren dat de lezing o.m. ook gehouden is voor de Haagsche afdeling van Oost en West.

„De Standaard“ van 19 Januari meldt: De heer W. F. E. Smelik, hoofd der Chr. School te Nieuwolda, ontving telegrafisch bevestiging van zijn benoeming tot Inspecteur van het Bijz. L. O. in Suriname.

Curaçao.

Eindelijk.

Men vraagt zich af, waarom sommige dingen, die niet zeer ingewikkeld zijn, zoo lang op regeling moeten wachten. Die vraag komt ook op, als men kennis neemt van het eenige weken geleden ingediende wetsontwerp tot uitbreiding van de toepasselijkheid van de wet, die het Nederlandsche onderdaanschap der bevolking van Nederlandsch-Indië regelt, tot de bevolking van Suriname en Curaçao. In 1920 heeft de heer Cudschans Dentz het onderwerp, waarin thans voorzien wordt, reeds in *Neerlandia* behandeld. Een jaar later is er in *de West-Indische Gids* over geschreven. In 1923 viel de commissie-Staal er over. En nu, 4 jaar later, wordt naar aanleiding van het rapport van deze commissie een regeling voorgesteld. Het overleg met de gouvernoren van Suriname en Curaçao heeft wel lang geduurd.

Wij bepalen ons tot Curaçao. Het gaat nu om de nationaliteitsloozen. Er zijn twee soorten. Vooreerst de na 1 Mei 1869 in Curaçao buiten echt geboren, die noch door vader noch door moeder erkend zijn. Het getal van hen, die om deze reden geen nationaliteit hebben, „is zelfs niet bij benadering aan te geven“, zegt de minister, waarna om een denkbeeld te geven van het aantal buiten echt geboren wordt medegedeeld, dat in 1924 tegenover 759 geboorten in echt stonden 552 geboorten buiten echt, terwijl slechts 114 wettigingen door opvolgend huwelijk der ouders plaats vonden. Het blijkt niet, waarom niet het aantal der erkenningen is opgegeven. De tweede categorie bestaat uit de afstammelingen van na de wet van 1892 geïmmigreerde vreemdelingen of van geïmmigreerden, die op 1 Juli 1893 geen Nederlanders waren, voor zoover deze geïmmigreerden niet vallen onder de bepaling van de wet op het Nederlandsche onderdaanschap van de bevolking van Nederlandsch-Indië.

Door het thans ingediende wetsontwerp, dat laatstgenoemde wet op de bevolking van Curaçao toepasselijk verklaart, wordt in deze leemte voorzien.

Een Nederlander over Curaçao.

In *De Nederlander* van 7 Dec. l.l. schrijft v. G. O. over den Curaçaoschen neger:

„Daarbij komt nog, dat de neger op Curaçao zeer brutaal optreedt; hij kent moeilijk maat en staat onmiddellijk tot het uiterste over. Zijn recht op gelijkheid en zijn gevoelens van democratie toont hij door vlegelachtigheid en onhebbelijkheid“. De schrijver meent, dat dit voor een groot deel aan den blanke zelf is te wijten: de Curaçaosche neger heeft de gelegenheid om de onwaardigheid der blanken ook in levende lijve te zien in dronkenschap van de Hollandsche werklieden van het tankpark der C. P. M. en in blanke prostituées.

Hetzelfde stuk bevat bevolkingscijfers uit het jaar 1917.

Sint-Eustatius.

„De 16 November l.l. was voor St. Eustatius een merkwaardige datum. Dien dag was het juist 150 jaar geleden, dat de vlag van de jonge Amerikaanse Republiek, wapperend van den top van een brik, voor het eerst de officieele huldiging van een

vreemde natie ontving. En dit geschiedde door de kanonnen van het fort van St. Eustatius.

Het was nog tijdens den Amerikaanschen onafhankelijkheidsoorlog.

De herdenking van dat feit had op St. Eustatius plaats daags daarna.

De Heer Gezaghebber met de ambtenaren, de pastoor en verdere notabelen waren voor dit doel in de Openb. Leeszaal bijeengekomen, waar de Heer A. Valk, die voor deze plechtigheid het initiatief genomen had, de aanwezigen toesprak en het geschiedkundig feit en de beteekenis van dezen dagsgroet uiteenzette.

Engeland heeft dezen vlaggegroet hoogst kwalijk genomen en daarvoor genoegdoening geëischt.

Nog erger. St. Eustatius heeft er hard voor moeten boeten. Vier jaren later in 1781 kwam Admiraal Rodney en veroverde en plunderde het eiland.

Nooit meer heeft zich het eiland van dien slag kunnen herstellen. Snel is het achteruitgegaan.

Van *Golden Rock* met plm. 25.000 inwoners is het gedaald tot een armoedig eiland met plm. 1200 bewoners. Nog steeds gaat de ontwikkeling van Sint-Eustatius in dalende lijn.

Het bovenstaande lezen wij in de *Amigoe*. In *de West-Indische Gids* van 7 Januari 1927 vindt men hetzelfde feit vermeld in een opstel van S. Kallia. „Uit de geschiedenis van St. Eustatius“.

Kolonel Kremer.

Het vorig jaar vertoefde hier Kolonel Kremer belast hier een onderzoek in te stellen naar de haventoestanden en de zeestroom langs de haven. Wegens tijdelijke afwezigheid van allen stroom die dagen van zijn verblijf alhier, vertrok Kolonel Kremer naar Suriname met opdracht aldaar de groote rivieren op te meten en in kaart te brengen.

In het begin van dit jaar vertrok een groote wetenschappelijke expeditie naar het Wilhelminagebergte in het binnenland van Suriname onder leiding van Prof. Dr. Stahel, en ook Kolonel Kremer was van de partij.

Begin November is Kol. Kremer met nog een paar deelgenooten der expeditie weer in Paramaribo teruggekeerd.

En nu lezen we in *De Surinamer* dat Gouverneur Heemstra aan Kol. Kremer een afscheidsdiner heeft aangeboden en dat deze den 12 Nov. naar Holland zou vertrekken.

„Curaçao, (zoo lezen we verder) dat thans weer aan de beurt zou komen, wordt niet meer bezocht. De opnemingen in Curaçao zijn niet meer noodig naar wij vernemen“.

Het raadsel van den stroom langs de haven schijnt dus inmiddels opgelost te zijn. Door v. G. O.

Koninklijke West-Indische Maildienst.

In de onder voorzitterschap van den heer Albrecht Muller gehouden buitengewone vergadering van den Koninklijken West-Indischen Maildienst werd met algemeene stemmen besloten tot liquidatie der vennootschap.

Uit den Verren Vreemde.

China in den Volkenbond.

China lid van den V.B., lid zelfs van den Raad v. d. V.B., is in zoodanig conflict met Engeland, Japan en Amerika, dat de V.B. zeker gerechtigd is oorlogsbedreiging aanwezig te achten. De V.B. doet echter niets. Dit moet voor velen een ontzuivering zijn.

In den aanhef van het handvest van den V.B. komt o.m. voor:

De Hooge verdragsluitende partijen, overwegende dat het van belang is bepaalde verplichtingen te aanvaarden om geen toevlucht tot den oorlog te nemen.

In art. 4 staat: De Raad (d.i. het uitvoerend orgaan v. d. Volkenbond) is bevoegd kennis te nemen van elk vraagstuk, dat binnen den kring der werkzaamheid van den V.B. valt of den wereldvrede raakt.

Art. 10 luidt: „De leden van den V.B. verbinden zich de territoriale integriteit en de bestaande politieke onafhankelijkheid van alle leden van den Bond te eerbiedigen en te handhaven tegen elk buitenlandschen aanval. In geval van aanval zal de Raad bedreiging met of gevaar voor aanval zal de Raad zich beraden omtrent de middelen om de uitvoering van deze verplichting te verzekeren.“

Bij dit en volgende artikelen waarin aan den Raad een taak wordt opgelegd, heeft men te

Fa. J. J. TAVERNE
 Spekslagerij Vleeschhouwerij
 Fijne Worst- en Vleeschwaren
 Donkersteeg 17 LEIDEN Telefoon 192
 OPGERICHT 1731 5144
 Levert prima kwal. Rund-, Kalfs- en Varkensvleesch
 tegen billijken prijs.

Comestibles- en Delicatessenhandel
JACQUES PIJL, Cuisinier
 BLOEMENDAAL 5093
 Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262
 Zijweg 22 OVERVEEN Telefoon 2095

Chique gemeubileerde Parterre,
 met of zonder pension, te huur aangeboden, omgeving
 Statenlaan; koud en warm stroomend water; bad;
 telefoon. 5409
 Brieven onder letters K.T.L., Boekhandel VAN
 STOCKUM & Zn., Buitenhof 36.

denken dat deze momenteel bestaat uit vertegenwoordigers van Engeland, Frankrijk, Japan, Italië, Duitsland, Polen, Chili, Roemenië, China, Nederland, Columbia, België, Tsjecho-Slowakije en San Salvador.
 Men denke zich in een werkzaamheid van dit college met een opdracht om in de omstandigheden van het heden vrede met China te verzekeren en de oorzaken van het bestaande geschil uit den weg te ruimen!
 Wat zou er nu terecht kunnen komen van art. 11?
 Uitdrukkelijk wordt verklaard, dat elke oorlog bedreiging met oorlog, onverschillig of een der partijen van den Bond daarbij rechtstreeks betrokken (de Ver. St. v. N. Amerika zijn niet lid v. d. Bond), den geheelen Bond aangaat en dat deze de afregeling moet nemen, geschikt om den vrede te beschermen. In zoodanig geval roept de Secretaris-Generaal, op verzoek van elk Bondsmid, den Raad bijeen.
 Het is niet mogelijk om te denken dat de vrede van 1200 bevestigd is.
 In de praktijk moet het geloof wel schokken van hen, die denken op het V.B.-verdrag al als op een Grondwet kunnen bouwen.

Frankrijk tuft en vliegt door Afrika.
 Den ochtend van 28 October 1924 verliet de officier G. M. Haardt Colomb Bechar in Z. Algerie met acht Citroën-automobielen een tocht door de woestijn en het oerwoud van Afrika te volgen naar Madagascar, 15000 mijlen, negen maanden onderweg. Een gedeelte van de route was in '22 en '23 reeds door andere Citroën-expedities bezocht, maar nog nimmer een auto was gezien. De expeditie zuidwaarts door de Sahara tot Tomboektoe, beladen met beladen automobielen in 20 dagen, waarover de karavane 3 mdn. doen. Het is een record, en sedert is elk hier bestaand record alweer ver verslagen; luitenant Estienne verliet 7 Januari 11. Parijs per automobiel en reed naar de Niger (niet-zwaar beladen), van daar in de richting van het Chad-meer vertrokken. Doch blijven wij nog bij Haardt en zijn team. Langs de Niger tot Niamey, volgden zij de grens van Britsch-Nigeria om het Chad-meer te bereiken, in 't hart van Midden-Afrika, in de Sahara.

Was tusschen dit meer en 't gebied van de Sahara, dat de expeditie kennis maakte met den gebied, bij welke het gebruik bestaat dat, nu in prent wordt, meer de aandacht van de heele wereld trekt, dan eenige andere bijzonderheden. Deze inderdaad toch in menig opzicht groot-onderneming. Wij bedoelen, de afschuwelijke vermindering, ja vermindering van de vrouwen, door de lippen te doorboren, om er, in geleidelijke mate, twee houten schoteltjes in aan te brengen. Wie zich op Sumatra verbaast en geërgerd hebben over een dergelijke uitrekking van orriellen met gelijke bedoeling, zal beseffen hoe mode toch nog steeds weer dwazer en leelijker vinden dan hetgeen men als 't uiterste meende beschouwen.

Den 11en Maart 1925 werd de grens van Belgisch Congo overschreden. De Kongo werd gevolgd, daar werd overgestoken naar het groote Victoria-meer, dat 20 April bereikt werd en waar de expeditie in twee splitste. Twee auto's namen de richting oost naar Mombasa, aan den Indischen Oceaan. Van de 6, die zuidwaarts gingen, scheidde 2 zich bij Tabora af om oostwaarts naar de Salama te gaan, eveneens aan de oceaankust. Twee andere auto's gingen door Belgisch Congo naar Kaapstad, dus ver naar het Zuiden; de andere twee gingen over hun lang traject nog 2 mdn. meer dan de andere. Haardt zelf ging met de overige 2 wagens naar de Straat van Mozambique, waar hij naar Madagascar werd overgezet, waar ook de andere twee auto's met de andere oostwaarts getogen 4 maanden behouden aankwamen.
 Het groote eiland werd nog doorkruist, daarmede de expeditie volvoerd, die, nu 2 jaren geleden, den naam: van onzen landgenoot Citroën, en onder leiding van onzen landgenoot Haardt, de Franse vlag dwars door Afrika voerde van oost naar oost en naar zuid. Wij brengen dit hier ter herinnering omdat er ook wat Fransche fierheid in gemengd mag zijn, maar speciaal in verband met de zoo pas volbrachte prestatie, Frankrijk—Madagascar, heen en

terug, en welke onze bijzondere aandacht vraagt nu een vlucht Nederland—Indië, heen en weer, aan de orde is.

De afstand Marseille—Majunga (Madagascar) scheelt langs de rechte lijn gemeten nog al met die van Amsterdam—Batavia. De door luit. t. z. Bernard en zijn mecaniciens Goubault gevolgde route, eerst langs de N. W. Afrikaansche kust, daarna over de rivieren en de groote meren (ongeveer als Haardt), terwijl zij, op den terugweg, van de groote meren overgingen naar den Nijl, om via Kreta huiswaarts te vliegen, die route, heen en terug 28000 K.M., verschilt niet zooveel met Holland—Java en terug. Vergelijking verhoogt altijd de belangstelling. Voorgaan doet volgen. De nationale trots vraagt niet bij anderen achter te blijven. Het is de grootste tot nu toe volbrachte Fransche raid, de Britten zijn echter ook nu nog onovertroffen.

Twee vliegtuigen verlieten tegelijk Marseille. Een kreeg halfweg een defect, vervanging van materiaal was noodig, kon echter niet gauw ontboden worden, daarom vervolgde 't andere alleen de reis.

Wij geven hier een overzicht van den volbrachten tocht, men neme de moeite eens hem, zooveel doenlijk, op de kaart te volgen.

October: 12 Marseille—Tanger; 13 Casablanca; 15 Las Palmas; 17 Port Etienne; 18 St. Louis; 21 Kayes; 23 Bamako; 28 Tomboektoe; 29 Gao; 30 Gaya; 31 Djeba; November: 3 Lokodja; 5 Garroea; 6 Fort Archambault; 13 Stanleyville; 14 Albertville; 17 Fort Johnston; 19 Quilimane; 20 Mozambique; 21 Majunga.

In 42 dagen, Haardt deed er negen maanden over per automobiel.

Van Majunga wordt nog naar de hoofdplaats Tananariva gevlogen; de machine wordt flink onder handen genomen, dan volgt deze reis:

December: 10 Majunga—Mozambique; 11 Quilimane; 12 Fort Johnston; 14 Albertville; 16 Moanza; 17 Kisoemoe; 23 Mongala; 24 Fachoda (Nijl); 25 Khartoem; 26 Atbara; 27 Assoean; 28 Luksor; 29 Aboekir;

Januari: 6 La Sude (Kreta); 7 La Marsa; 8 Bizerte; 12 Marseille.

Precies in 3 maanden uit en thuis. De moeilijkheden, die te overwinnen zijn geweest, verhoogden de betekenis van de kranige prestatie. Frankrijk heeft zich dan ook niet onbetuigd gelaten bij de verwelkoming van de vliegeniers.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling 's-Gravenhage.

Het bureau van den Secretaris der afdeling Den Haag dezer Vereeniging, den Heer J. C. Baudoin, is van 1 Januari 1927 af gevestigd te zijnen huize, Jacob Hopstraat 12, Telef. No. 54262.

Mededeeling, dat op *Vrijdag 28 Januari 1927*, des namiddags om 2.30 uur, in het Trianon-Theater, Prinsestraat 40 alhier, de fraaie film der *Bataafsche Petroleum Maatschappij* zal worden vertoond.

De *Jaarlijksche Algemeene Vergadering* van de afdeling zal plaats hebben op *Zaterdag 29 Januari 1927*, des namiddags om 3 uur, in het gebouw Heulstraat 17. Gelegenheid tot het betalen der contributie.

De Secretaris,
 J. C. BAUDOIN.

Afdeling Nijmegen.

VERSLAG DER ALG. VERGADERING

gehouden op *Zaterdag 15 Jan. 1927*, 2.30 uur nam., in de groote foyer van den Stadsschouwburg.

De voorzitter opent de huishoudelijke vergadering met de beste wenschen voor de leden in 1927, en voor den bloei der afdeling. Nadat de reglementaire verslagen zijn voorgelezen en goedgekeurd, worden 3 nieuwe bestuursleden gekozen, achtereenvolgens het aftredende lid Gescher, en als nieuwgekozen leden de H.H. A. H. de Wildt en C. Mollema, die verklaren hunne benoeming te willen aanvaarden. De H.H. Luitjes en Verniers van der Loeff, die zich niet meer herkiesbaar hadden gesteld wegens hun hoogen leeftijd, werden hartelijk dank gezegd door den voorzitter voor de lange reeks van jaren, waarin zij de vereeniging gediend hadden, en in moeilijke en ondankbare tijden het hoofd boven water hadden weten te houden.

De alg. verg. machtigde verder het bestuur, om dit aan te vullen — zoo mogelijk — met een actief dienend officier der Kol. Res., welke groep in het bestuur niet vertegenwoordigd is.
 De commissie van verificatie werd permanent ver-

HUISBRAND

HAAGSCHE BRANDSTOFFENHANDEL
H. V. BEUSICHEM JR.
 THOMSONLAAN 113, h. Valkenboschk., Tel. 36409

INDUSTRIEKOLEN

VERSCHENEN:
ART, RELIGION AND CLOTHES

a Collection of Essays by
HERBERT ANTCLIFFE

CONTENTS

Foreword	12. Monsieur Massanet.
1. Art, Religion and Clothes.	13. Händel and Brahms: A Comparison.
2. Religion and Aesthetics.	14. The Significance of Scriabin.
3. Austerity and Beauty.	15. Space and Spacing in Music.
4. Limitations and Art.	16. National Flavour in Music.
5. Art and the Holidays.	17. The Imperial Spirit in Music.
6. Music and Manners.	18. More about History and Music.
7. Two Views of Opera.	19. The Necessity of Music in War-time.
8. Impulse in Composition and Interpretation.	20. J. S. Bach and Emotion
9. Schumann: A German Event.	
10. Robert Schumann: An Anniversary Estimate.	
11. The Real Liszt.	

Dit boek is gedrukt op goed papier en keurig gebonden.
Prijs f 4.50.

Aanvragen te richten aan de Administratie van het „Koloniaal Weekblad“, Nobelstraat 20, Den Haag.

F^A A. DE VRIES
 Drogist
Verplegingsartikelen
 Kerkstraat 98 Telefoon 157
 HILVERSUM 5142

CHRISTELIJK LYCEUM
 TE HAARLEM
 Gevestigd: **EMMAKADE 43**
 Afdelingen **GYMNASIUM,**
H.B.S. met 5-jarigen cursus en
Economisch Litteraire H.B.S.
MODERN INGERICHTE SCHOOL
 PROGRAMMA op aanvraag bij den Rector
 Ir. W. VAN DORP
 5400

WAAROM

is het adres voor alle
Repatrieerenden bij ons?

OMDAT

onze Meubelen in onze
EIGEN fabriek worden
vervaardigd en wij dus
ALLES garandeeren en
UITERST billijke prijzen
berekennen. Aanbev.

GEBRS. J. & A. JUNGESCHLÄGER
JAN HENDRIKSTRAAT 19 - DEN HAAG

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”
VAN W.J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

WARMWATER

Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618

'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën
tegen concurrerende prijzen.

N.V. Brandstoffenhandel „DE CENTRALE” SCHEVENINGEN

Tel. 51313 - Pinkstraat 27 - Tel. 51313

levert uitsluitend prima kwaliteit
Engelsche-, Belg-, Duitsche- en Hollandsche
Brandstoffen,
beslist steen- en gruisvrij.

Prompte bediening. Billijke prijzen.

NEEMT PROEF.

Aanbevelend, C. VERHEIJ Wzn., Directeur.

ZORG DAT UW RECLAMES
OVERZICHTELIJK
ZIJN. OVERDAAD SCHAADT

VERKOOPHUIS
Groot Hertoginnelaan 101
SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
INGERICHT
Bestaat ruim 25 jaar
DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

klaard, met als leden de H.H. Bartolotti Rijnders en
Stubenrauch, terwijl Mevrouw Vigelius als derde lid
hieraan werd toegevoegd.

Na het sluiten der huishoudelijke verg. gaf de voor-
zitter het woord aan den heer Valderpoort tot het hou-
den van zijn voordracht over:

SANGIR EN DE SANGIREEZEN.

Spr. wil eerst zijn gehoor oriënteren t.o.v. een vrij-
wel onbekende eilandengroep, de Noordelijke voortzet-
ting vormend van de bergketen van de Minahassa, en
evenals deze vulkanisch. Deze bergketens zijn verder te
vervolgen op de Philippijnen. De eilandenrij, Oostelijk
van Sangir gelegen, de Talaut-eil., zijn niet-vulkanisch
en dus minder vruchtbaar, wat de Sangir-eil. in hooge
mate zijn.

De vulkanen werken met tusschenpoozen van 25-30
jaren. De laatste had plaats in 1893. In 1921 werd ver-
hoogde werking geconstateerd op den G. Awoe (Asch-
berg). Dr. Kemmerling van den vulcanologischen dienst
kwam ter observatie. De G. Awoe is van het Kloet-
type; een groot kratermeer 1½ bij 1 K.M. en 2-309 M.
diep. In 1921 is het tot geen uitbarsting gekomen.

De voornaamste eilanden zijn Sangi of Groot-Sangi,
met den G. Awoe, Siaoe en Roeang. Zij vormen de on-
derafdeeling Sangir-eil. der afdeeling Menado van de
residentie Menado, met een controleur te Taroena. Deze
onderafdeeling wordt weer verdeeld in 5 landschappen:
Kandhar Taroena, Manganitoe, Taboekan, Siaoe en
Tagoelandang, die elk bestuurd worden door een radja.
Onder deze zelfbesturende radja's komen er voor die
vlot Hollandsch spreken.

De eilanden zijn overbevolkt, (totaal 125.000 inw.,
terwijl het eiland Gr. Sangir een oppervlakte heeft van
de provincie Utrecht) en de bevolking emigreert; ze zijn
gewild op Java, in het leger. Ze houden van uitzwermen,
en op de booten der K.P.M. zijn het bekende dekpas-
sagiers. Het zijn landbouwers, die tuinen aanleggen op
de N.-kust van Celebes.

Het volk is vroolijk, geestig, opgeruimd, het uit zich
veel meer dan andere Indonesische volksgroepen. Daar-
vandaan ook zeer veel volksverhalen en fabels, waarbij
de aap de mooie rol van Reintje de Vos vervult.

Spreker deelt 't volgende volksverhaal mede:
'n Sangirees is op reis, wordt door de duisternis in
een onbewoonde streek overvallen. Hij ziet in een klapper-
tuin 'n tuinhuisje staan en gaat daar den nacht door-
brengen. Na eenigen tijd geslapen te hebben hoort hij
gestommel: er is spokenvergadering op de voorgalerij
(spook is hier kabouter). Ze komen binnen, zien den
man, die zich slapende houdt, en denken dat hij dood
is. Ze willen hem daarom begraven en zullen een kist
maken. Ze komen met de kist terug, maar de slaper
heeft z'n knieën opgetrokken, en kan er niet in. Nieuwe
kist — de slaper heeft zich weer anders gelegd —
nieuwe kist. Dit herhaalt zich enkele malen, en als
de spoken weer terugkomen, verspreidt de „doode” een
„zeer onaangename lucht”. De spoken meenen dan, dat
hij al lang dood is, en dus niet meer begraven behoeft te
worden.

Spreker liet meerdere malen door leerlingen dergel-
ijke verhalen in het Hollandsch overzetten, en merk-
waardig was daarbij, hoe steeds met spanning de ont-
knooping werd verwacht.

Het zijn bijzonder intelligente leerlingen, vergeleken
met onderwijs aan Hollandsche kinderen is het onder-
wijs er gemakkelijker; ze zijn eerzuchtig en willen graag
no. 1 van de klas zijn. Jammer is het naäpen der Euro-
peanen, vooral in kleeding.

Ze zijn niet diefachtig, wel leugenachtig, en zweren
gauw, ook al zijn ze van hun schuld overtuigd. Tamelijk
veel dronkenschap komt op Sangir voor; dat ligt echter
geheel aan de Inlandsche hoofden: zijn deze streng op
den invoer, dan is het kwaad spoedig beteugeld. *)

De Sangireezen zijn dol op hanengevechten, en als er
een smidse geopend moet worden, moeten er hanen-
gevechten plaats hebben. Want voor de blaasbalgen, die
uit bamboekokers bestaan, moeten zuigers zijn, die be-
staan uit een stop met haneveeren als zuigerprop.

Vele volksgebruiken zijn verloren gegaan door de
eeuwenlange aanraking met Europeanen. De adat heeft
strengere voorschriften op den omgang tusschen jongens
en meisjes. De aanstaande vrouw moet minstens gelijk
in rang, liever van hooger afkomst zijn. Het aanzoek ge-
schiedt door de familie van den jongen man; enkele
woordvoerders worden afgevaardigd, die den woorden-
strijd met de familie van het meisje beginnen. Deze strijd
loopt over den stamboom; blijft de partij van den jon-
gen man een antwoord schuldig, dan is de zaak ver-
loren. Een dergelijk aanzoek trekt natuurlijk veel toe-
hoorders.

De meisjes doen dikwijls alsof een huwelijk haar
minder begeerlijk toekomt, en stooten de jongens af,
waardoor deze er dan vaak op los gaan leven.

Ten tijde der O.-I. C. werd op de Sangir-eil. de mus-
kaatnotencultuur uitgeoefend. Thans is er een belang-
rijke klappercultuur: opbrengst 100.000 K.G. coprah. Het
land is welvend, de opbrengst van de coprah wordt
besteed voor weeldeuitgaven. De invoer is kleiner dan
de uitvoer; het gevolg is, dat er steeds meer geld op de
eilanden komt, dat in den grond bewaard wordt.

De landbouw houdt zich verder bezig met bataten,
rijst op droge velden, groenten. Verder vischvangst. De
dorpen liggen alle aan de kust, niet in het binnenland.

*) Invoer van sterke drank is verboden.

Verlofgangers,

wanneer U zich in Den Haag en Omstreken vestigt
dan Uw wasch behandelen door de

Electrische Wasch- en Strijkinrichting
VAN KUYEREN & HORSTMANN
WINGERDSTRAAT 45 - DEN HAAG

Het verkeer geschiedt hoofdzakelijk met prauwen,
ziet van uitleggers. De wegen zijn alleen geschikt
paarden en voetgangers.

De dorpen zijn net; elk heeft z'n dorpschool,
tevens kerkgebouw is; 2/3 van de bevolking zijn chris-
tenen. (Talaut-eil. geheel christenen). De dorpskerken
hebben hun eigen inlandschen kerkeraad, eigen
landschen voorganger, die de huwelijken inzegent.
Zending heeft een ressort van 30 gemeenten voor de
avondmaal, enz.

Spreker geeft nog enkele historische grepen.
De eerste aanraking met Europeanen was in 1543
Spaansch eskader van Mexico naar de Philippijnen
door een storm naar de Sangir-eil. gedreven.

Franciscus Xaverius heeft op de Sangir-eil. gepre-
dikt en op Siaoe is een vast station der Portugeesche
geeweest.

De O.-I. C., die op de Sangir-eil. kwam voor de
kaatnoten, bracht hier tevens het tijdperk der zending.
Uit dit tijdperk dagteekenen nog twee graven van
delingen: Ds. Dionisius en Ds. Huipman, waarvan
lenticen verhaalt. Deze graven zijn teruggevonden
door de bevolking op eigen kosten gerestaureerd.

In 1855 brengt Zending van der Capellen een
port uit over den toestand van dit zendingsgebied,
van het gevolg was de oprichting van het Comité
voorziening in de geestelijke behoeften van de ge-
tigde Prot. Christengemeenten op de Sangir- en Talaut-
eilanden, gevestigd te Amsterdam, bureau te Oegstgeest.

Tot slot geeft spr. enkele opmerkingen over de
Het Sangireesch is rijker aan vormen dan het Maleisch,
het is 'n hoogstaande taal. De bevolking spreekt
zuiver Maleisch, (geen passar-Maleisch). Het Sangi-
gireesch wordt weinig geschreven: Sangireesche
ziet men zelden, omdat het onderwijs in 't Maleisch
geven wordt. Een Sangireesche, die met spr. over-
komen is, lucht haar gemoed als zij bijv. heimwee
in... Maleische gedichten.

De Talaut-eil. zijn niet vulkanisch, bestaan
koraalkalk en zijn onvruchtbaar. De bevolking is
veel minder welvend. De klapper heeft er te
van sprinkhanenplagen, op Sangir van een luis.
tuge slangen komen niet voor. De mooie kunst van
ven en verven van stoffen (kain koffo en tagoso)
drijft op Sangir langzamerhand, door invoer van
koop en slechte katoentjes. Spr. heeft getracht
meisjes van zijn school het weven weer in eere
stellen: het is niet gelukt; de meisjes schijnen
sterk genoeg te zijn, om het toestel gespannen te
den. Spr. heeft in zijn verlof kennis gemaakt met
weefkunst, en hoopt met een nieuw toestel het
van koffo wederom ingang te doen vinden.

Hierna werd een keurige collectie lichtbeelden
toond, waarmede spr. onder applaus der aanwezigen
zijn interessante voordracht besloot.

De voorzitter bracht den dank der vereeniging
den heer Valderpoort over, en wenscht hem veel
ces bij zijn verder leven en streven op de kleine,
langwekkende Sangir-eilanden.

De Secretaris,
GESCHER

B. v. d. Berghstr. 74.

Van de tentoonstellingsvoorwerpen zijn achter-
ven: 1 lakstempel H. K. v. H. en een gebatikte
Eigenaars worden beleefd verzocht, deze terug te
halen.

De Secretaris,
GESCHER

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

RAMP SUMATRA.

Door het Hoofdcmité tot steun van de slachtoffer-
van deze ramp werd een beroep gedaan op de
middeling dezer Vereeniging voor den verkoop van
386-tal photo's van het geteisterde Padang-Padang
waarvan de opbrengst rechtstreeks zal worden
maakt aan het Secretariaat van het Uitvoerend
te Padang.

Deze photo's zijn verkrijgbaar aan het Secreta-
van Oost en West, Heulstraat 17, den Haag, ad
gemiddeld per stuk.

HH. Secretarissen en Penningmeesters worden
zooveel noodig, herinnerd aan art. 5 van het
Reglement der Vereeniging, luidende:

Elk afdeeliningsbestuur zendt jaarlijks vóór 20 Jan-
aan het Hoofdbestuur eene alfabetische naamlijst
leden van de afdeeling op 1 Januari, met ver-
van ieders contributie of bijdrage, en adres, bene-
een opgave van de bestuursleden met vermelding
functie en een opgave van ingestelde commissi-
vermelding der commissieleden.

Elk Afdeeliningsbestuur zendt jaarlijks vóór den
Maart aan het H.B.:

a. het verslag over het afgelopen jaar met ver-
ding van den toestand op 31 December van het
jaar en der resultaten welke verkregen zijn door
tingen door de afdeeling in het leven geroepen;
b. een gedeeltelijke afrekening;

Vleeschhouwerij - Spekslagerij

Verwoerd-Voorburg, Tel. V. 106

Oude gerenommeerde Zaak - Daar benevens zeer concurrerend adres

Leverancier van de voornaamste families uit Den Haag en Voorburg

VERWOERDT : VOORBURG

HEERENSTRAAT 11 TELEFOON V. 106

BELT

ONS OP!

VRAAGT BIJONS PRIJSOPGAAF!

TELEFOON V. 106

Keurige Bediening

e. een opgave van onderwerpen welke de afdeling de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wensch te zien;
d. een kandidatenlijst, houdende opgave van een dubbel aantal kandidaten voor de mogelijk voor de afdeling openvallende plaatsen in het H.B.
P.S. Men gelieve a en b tegelijkertijd toe te zenden.

Van het Informatie-Bureau:

- INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:**
- M. A. H. A. Vetter, Adj.-boekhouder b. d. S.S. en Tr., 15-2-27: Suezkade 97, 's-Gravenhage, daarna: Sweelinckstraat 75, 's-Gravenhage.
 - E. Kusters, geb. Flohr, Klerk met den titel van commissaris b. d. P.T.T.-dienst, Groot Hertoginnestraat 84, 's-Gravenhage.
 - Vingerhoed, Loods 1e kl. b. d. Loodsdienst Soerabaya, p.a. wed. Pauwvaart, Nieuwstraat 23 te Vlissingen.
 - J. van Poelvoorde, Ir. 1e kl. b. d. Ind. Centr. Aanschaffingsdienst, Barbarossastraat 93a, Nijmegen.
 - B. Agerbeek, Hoofd van de afdeling Financiële Administratie der Generale Thesaurie b. h. Dep. van Financiën, Obrechtstraat 489, 's-Gravenhage.
 - Jansen, Onderwijzer der 3e kl. b. h. O.E.L.O., Vlietshofstraat 62b, Rotterdam.
 - van Genderen Stort, Controleur 1ste klasse bij het Nederlandsch Bestuur ter beschikking gesteld van de Nederlandsche Indische Handel, Nieuwstraat 104, 's-Gravenhage.
 - Koot, Gediplomeerd technisch ambtenaar 1ste kl. b. d. P.T.T.-dienst, Boreelstraat 12, 's-Gravenhage.
 - Wijlers, Controleur 1ste kl. bij het Binnenlandsch Bestuur, Blijburgstraat 10, Dordrecht.
 - M. A. Theelen, Controleur 1ste categorie b. d. Telegraaf- en Telefoondienst, Ambijerweg 27, Nijmegen.
 - Fernandes, Houtvester bij het Boschwezen in Heemskerkstraat 39, 's-Gravenhage.
 - G. Schaafsma, Kapitein b. d. Top. dienst, Koekoekstraat 5, 's-Gravenhage.
 - v. d. Hoogenband, 1ste Luit. der Inf., van Bleiswijkstraat 2, 's-Gravenhage.
 - Maanen, Onderluitenant der Mil. administratie, Kruis Gaard 79, Oudewater.
 - Nicolaas, Onderluitenant der Inf., Lauterbrunn (Hotel Oberland), Zwitserland.
 - Elsma, Kap. der Infanterie, Prins Hendrikstraat Nijmegen.

Mevrouw J. M. v. d. BOSCH-VAN VEEN, Piano-leerares, Steenschuur 13, Leiden.
Mej. DUSAULT en Mevr. C. M. SANDBERG-v. REEDE, Spraakleeraressen, Groot Hertoginnelaan 184, Den Haag en Keizersgracht 774, Amsterdam. — Ademhalings- en spreekstoornissen (zoo noodig met inwoning).

W. H. F. ENGELEN, Rijswijk, Caan van Necklaan. — Leeraar in de Dactyloscopie.
L. Ch. A. FONTEIJN, Frederik Hendriklaan 123, Den Haag. — Maleisch en Javaansch in geheelen omvang.
J. F. H. GIBSBERTS, gep. hoofd eener school uit Ned. O.-I., Caan van Necklaan 170, Rijswijk. — Privaatlessen op alle uren van den dag in alle vakken van het L. O. en, voor zoover de vakken op de H.B.S. betreft, ook voor lessen in Fransch, Ned. taal en letterkunde, Geschiedenis, Aardrijkskunde en Cosmographie. Genegen leerlingen aan huis te ontvangen voor toezicht op huiswerk.

HET NEDERLANDSCHE TECHNICUM „P.B.N.A.”, Dir. E. J. Rothuizen en F. Wind, Arnhem, is een volledig ingerichte technische school, die volgens de schriftelijke methode opleidt voor alle technische examens en beroepen. Toezicht van het Rijk en K. I. van Ingenieurs op de eindexamens.

J. ISRAEL, oud-adjt. Translateur van de Javaansche taal te Soerakarta, beëdigd Translateur hier te lande, Soestdijk. — Javaansch; vervaardigen van schriftelijke vertalingen uit het Hollandsch in het Javaansch en omgekeerd. — Stelt zich ook in andere plaatsen beschikbaar.

A. H. JANSEN, Jacob Ruijsdaellaan 21, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

W. KEIZER, Mariaweg 50, Oosterbeek. — Soendaesch en Maleisch.

J. A. QUIST, Ambt. B.B., Lubeckstraat 80, Den Haag. — Staatsinstellingen van N.-I.
Mr. E. RIJKE, oud Ind. recht. ambt., Witte Singel 58, Leiden. — Ned. Ind. Wetb. — Adatrecht. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W. Indië. — Javaansch. — Maleisch. — Madoeresch.

Mevr. J. C. SCHREUDER-VAN DEN BERG, Gediplom. Onderw. in alle vakken van het Lager Onderwijs.

J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Rozenstraat 107, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.

A. A. SCHROEVERS, Stadhouderslaan 3, Den Haag. — Stenografie. — Machineschrijven.

C. STEUERWALD, oud. Ass. P.S., Vivienstraat 59, Den Haag. — Lessen in Werktuigbouw en IJzerconstructie.

PH. C. STUBENRAUCH en F. M. GESCHER, Leetaren M. O. — Opleiding voor M. O. Boekhouden en Staatspraktijkdiploma. Cursus voor Handel en Administratie. S. Annastraat 85, Nijmegen.

JOS. SUYS, Candidaat-notaris, leeraar M.O. Opleiding Indisch Notaris-examen, schriftelijk en mondeling. Nijmegen, Oldenbarneveldtstraat 34.

P. D. VISSER, Frederik Hendriklaan 162, Den Haag. — Maleisch (grammatica, correspondentie, omgangstaal) en Wiskunde.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

H. WESSELS, Leeraar Engelsch M. O. Lessen in Engelsch en Eng. Handelscorrespondentie. — Wychen A. 16c (lessen in Nijmegen te geven).

AANBEVELING STENO „Groote”

Voor mijn vertrek naar Indie, beveel ik den Heer M. STEEVENS, Acaciastr. 136, Den Haag, ten zeerste aan voor uitstekend onderricht. J. v. LEEUWEN, v.h. 223 Laan v. Meerdervoort Employe Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

+

J. VAN BUUREN

APOTHEKER
KANAALWEG 53 :: SCHEVENINGEN
TEL. 50105

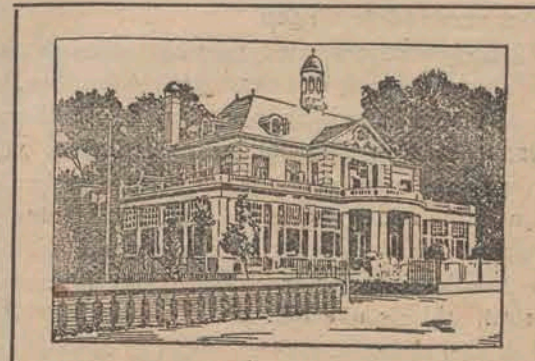
Firma W. H. DE RUITER

1e Obrechtstraat 76-78 b/d Wald Pyramontkade
GEVESTIGD 1893 — TELEFOON 32581

Wijnen, Gedistill., Bieren en Bronwater.
PUNCH !!!
Sedert 33 jaar de renommée van ons huis
De Ruiters Punch onovertroffen
NEEMT PROEF

Hotel-Café-Restaurant „Boschhek”

Tel. 72060 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen — Tennisbanen
Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER

Voor Hotelgasten en Bezoekers heeft „Boschhek” **Luxe Auto's** disponibel.

Mutatiestaat van 18 tot 25 Januari.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

- Mevrouw G. W. J. E. van den Bosch, Nijmegen, P. Oudekerkstraat 111. f 5
- Mevrouw Lyceum, Overveen, Adriaan Stooppl. 4. f 5
- Mevrouw Weide, Oud-Kolonel N.-I. L., Den Haag, Obrechtstraat 488. f 5
- Mevrouw Smit, Den Haag, Frederik Hendrikplein 23. f 5
- Mevrouw S. Moerbeek-Demmeni, Den Haag, Beukelaerstraat 36. f 5

- Mevrouw Vigelius te Nijmegen.
- der heer O. R. A. Michelsen te Haarlem.
- Secretaris Afd. Den Haag.
- den heer J. Cohen Jr. te Den Haag.
- Secretaris Dagelijksch Bestuur.

Rectificatie: J. W. H. Röder, Kolonel b. d. Nijmegen, Mesdagstraat 8. f 5.

Nieuwe Begunstigers:

- Davies & Co. Ltd., London.
- de weduwe A. J. M. Leeuwenberg-Sonneville, Nijmegen, Graafsche Weg 11.
- de heer E. Lysbergen, Nijmegen, Graafsche Weg 232.

Het afdelingsbestuur van Nijmegen.
Mevrouw Vigelius te Nijmegen.

Afschrijven:

Mr. E. S. Orobio de Castro, Amsterdam, de Lairessestraat 163 (overleden).

Adresveranderingen:

- den Boestert, Arnhem, van Brantsenstr. 4, naar: Evertslaan 4.
- den Boestert, Passageagent en Assurateur, Utrecht, van: Boobersmarkt, naar: Voorstraat 53, hoek Jansveld.
- den Boestert, thans Leeraar a. d. Koloniale Landbouwschool te Deventer.
- den Boestert, Controleur B.B. Den Haag, van: Ant. Oudekerkstraat 60, naar: 2de Sweelinckstr. 125.
- den Boestert, Militair Apotheker 1ste Kl., van: Koetaarsstraat, naar: Waddingsveen K 26. f 5.

- J. Snellen van Vollenhoven, Ambtenaar voor Chinese zaken, van: Den Haag, van Boetzelaerlaan 29, naar: Weltevreden, p. a. Kantoor voor Chinese zaken.
- L. Nadort, Majoor der Intendance, thans te Weltevreden, Hospitaalweg Z. 17.
- Raden Pandji Mr. Noto Soebagio, thans Voorzitter van den Landraad te Bodjonegoro.

